

UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Politický konflikt v případě hnutí davidianů

Political conflict in case of Branch Davidians

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, Th.D.

Autor práce:

Anna Kárníková

Praha 2017

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce, doc. PhDr. Zdeňkovi Vojtíškov, Th.D., za odborné rady, připomínky, věcné odpovědi na veškeré mé dotazy i zapůjčenou literaturu ke zvolenému tématu, jakož i za ochotu, pochopení a trpělivost, kterou projevil během psaní mé bakalářské práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci s názvem „Politický konflikt v případě hnutí davidiánů“ vypracovala samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále, prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 16. července 2017

Anna Kárníková.

Anotace

Bakalářská práce „Politický konflikt v případě hnutí davidianů“ má tři hlavní části. První část se zabývá náboženstvím v Americe a samotným územím Texasu, kde se konflikt odehrál. Přibližuje jiné náboženské prostředí a zároveň obeznamuje s fenoménem nových náboženských hnutí. Druhá část je zaměřena na vývoj hnutí davidianů a popisuje, jak se tato skupina zformovala do té podoby, kdy se vedení komunity ujal David Koresh. Třetí, zásadní část je pak věnována spouštěčům a průběhu konfliktu s vládními složkami a jeho politickým příčinám. Hlavním záměrem je zjistit, zda mohl být zásah proti davidianům méně násilný a co každého z aktérů vedlo k tehdejším krokům. Cílem práce bylo přehodnocení události, ve které hrají hlavní roli vláda a davidiani. Na závěr je tento konflikt reflektován s časovým odstupem.

Klíčová slova

Nová náboženská hnutí, hnutí davidianů, obléhání Waca, razie na náboženské komunity, náboženství v USA, nová náboženská hnutí v médiích, apostati, antikultovní hnutí, ATF.

Annotation

This thesis is divided into three parts. The first part deals with religion in the United States and the religious situation in the state of Texas where the Branch Davidian conflict took place. It describes the diverse religious environment and at the same time familiarizes you with the phenomena of many new religious movements. The second part focuses on the development of Branch Davidians and describes the latest changes within the group under the leadership of David Koresh. The last fundamental part is dedicated to the initiators of this conflict and the consequences they caused. The main aims are to find out whether the government siege could have been less violent as well as to assess the acts of the individual group members within the conflict. In addition, the goal of this thesis is to reconsider the actions played by the American government and the Branch Davidians. In the last chapter, there will be a reflection on the conflict now that some time has passed since the incident.

Keywords

New religious movement, Branch Davidians, Waco siege, raids on religious communities, religion in the United States, NRM in media, apostates, anticult movement, ATF.

Obsah

Úvod	8
1. Společensko – náboženský kontext hnutí	9
1.1 Texas	9
1.2 Náboženství a politika v Americe	10
1.3 Americká religiozita	11
1.3.1 Počátek náboženství v Americe	11
1.3.2 Náboženství po obsazení Ameriky	12
2. Nová náboženská hnutí	15
3. Vznik a vývoj komunity	17
3.1 Adventisté	18
3.2 Wiliam Miller	18
3.2.1 Následovníci	19
3.3 Davidiáni	20
3.3.1 Victor Houteff	20
3.3.2 Ben Roden	21
3.3.3 Vernon Wayne Howell (David Koresh)	23
4. Komunita pod vedením Davida Koreshe	25
4.1 Život v komunitě	25
4.2 Tři klíčové momenty ve vedení Davida Koreshe	26
4.2.1 Vernon Howell si mění jméno na David Koresh	26
4.2.2 Doktrína Nového světla	27
4.2.3 Sedm pečetí Zjevení	28
4.2.4 Milenialismus	29
5. Konflikt a jeho politická dimenze	31
5.1 Situace před konfliktem	31
5.2 Spouštěče konfliktu	31
5.2.1 Antikultovní hnutí	33
5.2.2 Opoziční antikultovní organizace	34
5.2.3 Apostaté	35
5.2.4 Média a veřejnost	38
5.3 Průběh konfliktu	39
5.3.1 ATF	40
5.3.2 Média	42
5.3.3 Antikultovní hnutí	44
5.3.4 Davidiáni	45
6. Politické příčiny násilného vyvrcholení konfliktu	47

6.1 Příprava konfliktu	48
6.2 Vpád do sídla komunity	48
6.3 Obléhání sídla dle dějového uspořádání Carol Moore	49
6.4 Stresová strategie	51
7. Reflexe konfliktu s časovým odstupem	54
7.1 Situace po konfliktu	55
7.2 Vliv události	57
7.3 Hledání viníka	58
7.4 Současná situace	60
Závěr	62
Seznam použité literatury	64
Summary	69

Seznam zkratek

AAR – American Academy of Religion (Americká akademie náboženství)

AFF – American Family Foundation (Americká rodinná nadace)

ATF (zkrácená verze BATF) - Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives (Úřad pro alkohol, tabák, zbraně a výbušniny)

CAN – Cult Awareness Network (Síť pro informovanost o sektách)

CASA, CASD – Seventh-day Adventist Church (Církev adventistů sedmého dne)

CFF – *Citizen's Freedom Foundation* (Občanská svobodná organizace)

CIA – Central Intelligence Agency (Ústřední zpravodajská služba)

CNN – Cable News Network (Kabelová televizní společnost)

COMA – Concil on Mind Abuse (Rada pro zneužití mysli)

CRI – Christian Research Institute (Křesťanské výzkumné centrum)

ed., Ed. - editor

FLDS – The Fundamentalist Church of Latter Day Saints (Fundamentalistická církev Ježíše Krista svatých posledních dnů)

HRT – Hostage Rescue Team (záchranný tým FBI)

KRLD – Commercial Radio Station (komerční rádiová stanice)

NRM – New religious movements (nová náboženská hnutí)

s. - strana

srov. - srovnej

USA – United States of America (Spojené státy americké)

Úvod

Lidé vytvořili pro nová náboženská hnutí pejorativní označení „seky“ a to se těchto hnutí, která se vymezují proti společnosti a jejímu náboženskému životu, drží dodnes. Na druhou stranu se není čemu divit. Konflikty mezi novými náboženskými hnutími a sociálním prostředím mohou nabývat různé intenzity. Vyhrocené konflikty sice nejsou příliš časté, ale tyto vzácné případy znamenají pro většinovou společnost jedny z mála zpráv, které se k ní o nových náboženských hnutích přes sdělovací prostředky dostanou.

V této bakalářské práci se zabývám jedním z těchto ojedinělých případů, totiž konfliktu nového náboženského hnutí davidíánů s vládní mocí, který se odehrál v roce 1993 ve Waco v americkém státě Texas. Tehdy tam došlo k vládní razii na davidíánské komunitní sídlo Mount Carmel, kdy při následném obléhání zemřelo více než osmdesát osob. Ačkoliv se tato událost dostala do všeobecného podvědomí amerických občanů, nemá dodnes jednotný výklad.

Cílem této bakalářské práce je přezkoumání případu davidíánů v rámci jeho reálného kontextu od počátku hnutí až k průběhu násilného konfliktu a jeho současného stavu. Zároveň si ale kladu klíčové otázky ohledně tohoto případu: Vyvolali opravdu davidíáni sami tento konflikt, jak bylo médií veřejnosti předkládáno, nebo měl případ více sociálních aktérů? Jak je možné, že k tomuto konfliktu vůbec došlo a nikdo nezabránil jeho tragickému konci? Jaký je přínos této kauzy pro americkou společnost?

Práce je rozdělena do tří hlavních částí, přičemž v první rozebírám americkou religiozitu, abych přiblížila prostředí, v kterém se konflikt odehrál, a stručně představuji nová náboženská hnutí jako taková. Ve druhé části je dopodrobna popsán vývoj hnutí davidíánů a třetí část práce se věnuje především konfliktu, který vyvstal, jeho spouštěčům a následným celkovým přehodnocením události. Vycházím při tom především z knih Wessinger, Wright, Newport, Lewis a Gallagher, kteří se podrobně konfliktu ve Waco věnovali. Velmi mi také pomohla práce Rogers, která dělala výzkum tohoto případu na Texaské univerzitě a měla k dispozici místní materiály. Další informace o tomto politickém konfliktu jsem čerpala zejména z religionistických a sociologických knih či článků časopisů, jako např. *Nová Religio*, *Dingir* či *encyklopedie Britannica* a *Salem*, popřípadě z jiných internetových zdrojů, tak jak je to uvedeno v seznamu použité literatury.

1. Společensko – náboženský kontext hnutí

Davidiáni mají dlouhou historii. Své hlavní ideje převzali od milleritů, kteří se zrodili v New Yorku. Dalším důležitým teologickým zdrojem pro ně byli adventisté sedmého dne pocházející z Kalifornie. Tam se poté zrodilo i davidíánské hnutí, které v průběhu vývoje měnilo své jméno.

Jelikož se samotný vývoj náboženství v celé Americe nedá ztotožnit s evropským, později krátce nastíníme americkou religiozitu, její původ a historii. Davidiáni většinu času pobývali v Texasu, kde měli i své poslední hlavní sídlo, a proto nejdříve přiblížíme důležitá specifika tohoto státu.

1.1 Texas

Mluvíme-li konkrétně o americkém státu Texas, je třeba zdůraznit, že situace tam je jiná než v ostatních státech USA. Neúprosná a náročná krajina Texasu – podle sociologa Roberta Wuthnowa – formovala kromě jiných aspektů také náboženství. Otázky v běžném životě se točí okolo toho, jak si život na tomto místě, kde není žití nejlehčí, zjednodušit. Na půdě Texasu je život drsný a vzdálenosti ke zdroji vody či na poštu jsou mnohdy větší, než si dokážeme sami představit. Ostřeji smýšlející jsou dokonce i samotní kazatelé.¹

V době, kdy se formoval státu Texas, se lidé v těchto okrajových územích obávali indiánů, kteří se zde mohli kdykoliv objevit, výdajů a možné revoluce otroků. Náboženství tehdy bylo velmi důležité, protože poskytovalo potvrzení společenského řádu a naději v boji proti zlu. Texas byl silně baptistický. Sugestivně působící baptistická a metodistická verze křesťanství umožňovala lidem vyjádřit obavy a dala jim sílu a útěchu do dnů těžkostí. Texas se řadí k tzv. státům biblického pásu (Bible belt). Tento termín neformálně označuje státy, kde je sociálně konzervativní protestantismus významnou součástí kultury.²

Wuthnowa spekuluje o tom, proč stát, v kterém panuje drsná upřímnost, má stále nepřátelský postoj k jinakosti. Tento stát, ačkoliv má mnoho věřících je stejně i tak rasistický a plný násilí. Stejně tak přetrvává proplétání náboženství s politikou i kulturou.³

---

¹ Srov. WRIGHT, Stuart – PALMER, Susan. *Storming Zion: government raids on religious communities*. New York: Oxford University Press, 2016. s. 101.

² Srov. HEATWOLE, Charles A. *The Bible Belt: A Problem in Regional Definition*. *Journal of Geography*. [online]. 1978 [citováno dne 2017-11-05].

³ Srov. CHILDRESS, Kyle. Texas tough: religion in Texas is shaped by life and an unforgiving land. *The Christian Century*. 2015, s. 30–32.

1.2 Náboženství a politika v Americe

Americká ústava trvá na oddělení státu od náboženství. V dějinách Ameriky nebyla náboženská situace vždy stejná. Křesťanství ovlivnilo uspořádání moderního politického života, ale náboženství už není hlavní hnací mocí společnosti. Poté, co se náboženství oddělilo od politického života, se objevily různorodé variace, jak se vyrovnat s novými poměry. V Evropě se objevila rivalita mezi církví a politikou, v Americe naopak tato rivalita nikdy neexistovala.⁴

To ovšem naprosto neznamená, že by náboženský nádech z americké politiky zcela vymizel. V šedesátých letech 20. století bránil baptistický kazatel Jerry Falwell vstupování křesťanů do politiky, ale v sedmdesátých letech svůj názor přehodnotil a sám vstoupil do politiky. Jeho program vycházel z premisy, že podle statistik se stále většina obyvatel USA hlásí ke křesťanství. Fundamentalistické hnutí vstoupilo na politickou scénu jako nová náboženská pravice. Sice se mu dlouho příliš nedařilo prosadit adekvátního prezidentského kandidáta, ale nakonec se jím stal George Bush mladší a američtí evangelikálové uvěřili, že právě on je tím správným křesťanským kandidátem. Nakonec paradoxně i demokratičtí uchazeči onoho roku včlenili do své prezentace náboženský prvek, mluvili o své víře a ukazovali se v mediálně populárních kostelech.⁵

Průměrný Evropan je mnohem rezervovanější, co se směřování náboženství a politiky týče než obyčejný Američan. Vždyť i americký Parlament má svůj oficiální svatostánek a vidět bibli v parlamentu není ničím zvláštním. Spojené státy na rozdíl od Evropy nezažily velkou náboženskou válku a nikdy jim nevládla církev. A tak se stalo, že misionářské nutkání zdědila Amerika po Evropě, a dnes se mu tam daří dokonce lépe.

Může se nám sice zdát, obzvlášť v českém prostředí, že politika a náboženství spolu nemají mnoho společného, ale tak tomu není. Případ davidianů se odehrál v americkém prostředí, kde je střetávání různých tendencí a zájmů na denním pořádku. Tento příklad je jen důkazem toho, jak křehká je hranice mezi politickou a náboženskou svobodou. Sám prezident Bill Clinton uvedl slova básníka Walta Whitmana, že jádrem demokracie je i prvek náboženství. Patří do ní

---

⁴ Srov. JOPPKE, Christian. The secular state under siege: religion and politics in Europe and America. *The secular state under siege: religion and politics in Europe and America*. 2015. s. 2.

⁵ Srov. PUTNA, Martin C. *Obrazy z kulturních dějin americké religiozity*. 2010. s. 276–278.

všechna náboženství, jak stará, tak i nová. Mít víru znamená věřit v existenci absolutní pravdy, a to vytváří představu nadřazení vlastní interpretace nad interpretací ostatními.

V ústavě Spojených států amerických je největší důvěra vkládána do politických elit. Platí zákaz oficiálního státního náboženství, jakož i krácení práv jedince na svobodnou volbu vyznání. Otcové – zakladatelé dbali na ponaučení z historie, z které plyne, že koncentrace politické a náboženské moci ve stejných rukou může být smrtící.⁶

1.3 Americká religiozita

Amerika je, co se religiozity týče, výjimečná.⁷ Ameriku známe jako nábožensky pluralitní společnost. Už v 18. století se státník Charles Talleyrand podívoval nad vysokým počtem náboženství v Americe.⁸ V současnosti (měřeno v roce 2009) existuje v Americe přes dva tisíce různých hlavních náboženských organizací (církví, sekt, kultů a dalších skupin). Nejvíce z nich patří mezi křesťanské církve.⁹

Historie náboženství v Americe je v mnoha směrech odlišná od vývoje v Evropě. Existují teorie o tom, že Amerika má svou verzi křesťanství, která je určitou variací gnosticizmu, proto je zde láska k Bohu tak personální a odlišná od evropského smýšlení.¹⁰ Složitost a všudypřítomnost religiozity v americké kultuře má především historické příčiny.¹¹

1.3.1 Počátek náboženství v Americe

Náboženství na území Ameriky předtím, než Evropané do Severní Ameriky přivezli svou víru, bylo dost různorodé.¹² V čtrnáctém století v Severní Americe objevili první obyvatelé přibližně v počtu třiceti milionů.

Žili v nejrozličnějších kmenech a živili se především zemědělstvím a lovením. Protože se pohybovali v různých skupinách, mluvili více než dvěma sty různými jazyky. Počet kmenů se příliš nelišil od počtu jejich náboženství. Variací jejich náboženství bylo nespočet, proto by

---

⁶ Srov. ALBRIGHT, Madeleine. *Mocná a všemohoucí*. Praha: Práh, 2006. s. 12-18.

⁷ Srov. MRÁZEK, Miloš. Jeden národ pod ochranou Boží. *Dingir*. 2006, (206), s. 37.

⁸ Tamtéž, s. 43.

⁹ Srov. MELTON, J. Gordon. *Melton's Encyclopedia of American Religions*. 8. Michigan: Gale, 2009. s. 1.

¹⁰ Srov. BLOOM, Harold. *The American religion: the emergence of the post-Christian nation*. New York: Simon & Schuster, 1992. s. 1

¹¹ Srov. PUTNA, Martin C. *Obrazy z kulturních dějin americké religiozity*. 2010. s. 12.

¹² Srov. MELTON, J. Gordon. *Melton's Encyclopedia of American Religions*. 8. Michigan: Gale, 2009. s. 2.

bylo nevhodné náboženství původních obyvatel Ameriky (indiánů) označit pouze jedním názvem.

Náboženský život byl zasazen do uzavřeného společného života v celkem malých skupinách tak, že typické oblasti moderní společnosti bychom zde nenašli. Nebyla zde taková rozdělení, jako známe my – světský život, přinášení obětí, práce či odpočinek. Život v indiánské skupině udržoval obsazení holistické přítomnosti.

Evropští dobyvatele v 16. století příliš nezajímala původní náboženství obyvatel. Jejich plán byl jasný: nahradit všechna původní náboženství a nahradit je křesťanstvím. Z tohoto důvodu se náboženství indiánů a víra evropského původu vzájemně ovlivňovaly jen vzácně. Náboženství původních obyvatel hynulo jednak smrtí jeho přívrženců, jednak konverzemi k některému z druhů křesťanství.

1.3.2 Náboženství po obsazení Ameriky

Od 16. století se křesťanské náboženství v Americe začalo formovat do nové podoby, přičemž stanovovalo své hlavní vzory. Tento vývoj trval až do 19. století a byl ovlivněn čtyřmi hlavními prvky, jimiž byly: *emigrace, náboženská svoboda, proselytismus a denominace*. Pravdou je, že počet náboženství, která se zrodila na území Ameriky, je kromě náboženství původních obyvatel velmi malý.¹³

To není však něco, co by nás mělo překvapit, připomeneme-li si jejich „evropanské kořeny“ a čas kolonizací. Až po dlouhé době si historikové uvědomují, že nemohou klást takový důraz na vše, co je unikátně americké, protože mnoho z toho je inspirováno Evropou. Přesto byla v šedesátých letech 20. století v knize nazvané „Religion in America“ situace popsána takto: „Je toho málo, co můžeme my jako Američani považovat za vlastní. Náš jazyk není vlastně náš, stejně jako naše stoly, míry či struktura právního systému. A to, že naše náboženské dědictví je tak úzce spojené s Evropou, pozná na první pohled kdokoliv z britských ostrovů! V té době se mohl Američan brouzdající ulicemi Anglie cítit religiózně jako doma, když míjel anglikánské, presbyteriánské, baptistické, metodistické nebo římskokatolické kostely a židovské synagogy.“¹⁴

---

¹³ Srov. MELTON, J. Gordon. *Melton's Encyclopedia of American Religions*. 8. Michigan: Gale, 2009. s. 2.

¹⁴ Srov. HUDSON, Winthrop. *Religion in America: An historical accounts of the development of American religious life*. NY: Charles Scribners Sons, 1973 s. 3-5.

Až na několik výjimek čerpala Amerika základy náboženského života z evropských podmínek. Dva hlavní faktory, které napomohly americké náboženské různorodosti, jsou *sociální kontext* a *sociální klima*. V americkém prostředí panovala absence jakékoliv tradičnosti a náboženská svoboda zrodila smysl pro experimentaci, která by nebyla omezena zákony. Kontext příznivý pro inovaci dal vzniknout většině kultů, sekt a hnutí, které byly díky příznivému sociálnímu klimatu výsledkem úspěšných vln náboženského obrození.

Duchovní Noah Worcester podotkl, že na konci 18. století sekty z tohoto obrození profitovaly, což pokračovalo i později. „Úspěšná sklizeň“ byla například u náboženských hnutí jako shakerů, mormonů nebo milleritů. Jisté emoční vyšínutí, které na počátku probuzení vyvolalo hnutí za duchovní svobodu, vysvětluje, proč i ty zdánlivě nejbizarnější skupiny mohly najít své stoupence a následovníky. Vše záleželo na duševnu (tj. smyslovém vnímání, postojích a přáních podporovaných duchovním obrozením), které hrálo neobvyklou roli.

To vytvořilo neobvyklý entuziasmus pro nová hnutí. Za prvé: duchovní obrození požadovalo okamžitou konfrontaci s Bohem; to se často dostalo do formy extatického vidění či „mystického osvícení“, které se dalo jednoduše vyložit jako nové zjevení. Za druhé: stoupenci nábožensko-buditelského hnutí doslova prahli po posvátnosti a životě osvobozeném od hříchu. Existovala tendence se vracet k prastarému milenialistickému očekávání tzv. zlatého věku, ať přímo návratem Ježíše nebo zavedením doktríny. Všechny tyto skupiny během těchto let vybočily z normy konvenčních náboženství.

Ovlivnění americké společnosti novými náboženskými hnutími bylo ohromné. Bylo zdrojem pro všudypřítomný individualismus a americkou představu toho, že všechny sociální skupiny jsou slabé, a proto by měla být snaha je udržovat.¹⁵

Situace se opět změnila po americké občanské válce. Otroctví a rasismus se promítaly i na náboženství. Celkové dění bylo poznamenáno přírůstem zejména baptistů a metodistů ze strany Afroameričanů. Ti na konci 19. století dokonce zorganizovali národní sněm. Dodnes je většina Afroameričanů, pověstných svou soudržností, baptisty či metodisty.

V první polovině dvacátého 20. století pokračoval růst nových náboženských skupin. Nejpočetněji zastoupen byl protestantismus, židovství a katolicismus. Pro původní obyvatele

---

¹⁵ Srov. BLOOM, Harold *The American religion: the emergence of the post-Christian nation* New York: Simon & Schuster, 1992. s. 26.

bylo čím dál těžší si udržet svou víru, o čemž svědčí např. vyvraždění vyznavatelů Tance duchů (Ghost Dance) americkou vládou na konci 19. století.¹⁶

Další významnou změnou byl nový překlad německé bible a počátek uznávání sociálního gospelu či pozdější hnutí hippie, které pomohly náboženství poposunout zase trochu jinam. Ze sledu historických obrazů až po současnost plyne několik závěrů. Dle sociologa náboženství Petera Bergera se americká náboženská scéna vyvíjí na principu „věčné disidence“, což znamená neustálou proměnu a rozšíření scény, v níž je všechno možné.¹⁷

---

¹⁶ Srov. MELTON, J. Gordon. *Melton's Encyclopedia of American Religions*. 8. Michigan: Gale, 2009. s. 2-22.

¹⁷ Srov. PUTNA, Martin C. *Obrazy z kulturních dějin americké religiozity*. 2010. s. 287.

2. Nová náboženská hnutí

V předchozí kapitole jsme hovořili o náboženském fermentu a nárůstu nových náboženství hnutí (sekt). Wiliam James namítal, že náboženský život je přesvědčení, které nastoluje neviditelný řád, kdy naše nejvyšší dobro spočívá v harmonickém přizpůsobení se mu. Každá víra si ale neviditelný řád nastoluje sama, a proto se nová náboženská hnutí lehko setkávají s oboustranným nepochopením.¹⁸ V této kapitole upřesníme, co je to náboženské hnutí či sekta, aby bylo možné pochopit, jaké náboženské uskupení davidáni vlastně byli.

Definice sekty se samozřejmě liší podle toho, čemu lidé věří a jaké hodnoty uznává její autor. Jestliže v 16. století bylo pro římského katolíka sektou luteránství, tak v 1. století bylo pro judaismus sektou křesťanství, a to kvůli odchylnosti od převládající ortodoxie.¹⁹

V dnešní době nalezneme více přístupů k náboženským hnutím, a to teologický, psychologický či sociologický. Současná náboženská hnutí mají v západní náboženské tradici své předchůdce, na jejichž ideje často navazují. Podle Ellwooda a Partina se současná nová náboženská hnutí zabývají Bohem ne jakožto Bohem Stvořitelem, nýbrž především způsobem rozlišování mezi Bohem a člověkem.²⁰

Pro upřesnění charakteru náboženských skupin a posuny v jejich organizaci používá religionistika typologickou dichotomii nové náboženské hnutí (sekta) – církev zavedenou Maxem Weberem, rozvedenou Troeltschem a řadou dalších sociologů. Kategorie jsou vypracované jako ideální typy, tedy abstraktní teoretické konstrukty, a nejsou totožné s konkrétní historickou skutečností. Toto rozdělení umožňuje empiricky specifickou souvislost mezi jevy typologicky lépe pochopit a nehodnotícím způsobem uchopit sociální reality spojeným s oddělením vědy od víry.²¹

Nejznámějším typem je *církev*, která se společností splývá. Toto společenství tvoří společnost a udržuje ji. Dalším typem je pak *denominace*, tj. společenství, které akceptuje společnost a společnost akceptuje jí. My budeme hovořit o typu nového náboženského hnutí, které protestuje

---

18 Srov. E. COWAN, Douglas a – BROMLEY, David G. Sekty a nová náboženství. Praha: Grada Publishing, 2013. s. 19

19 ENROTH, Ronald. Průvodce sektami a novými náboženstvími. Návrat domů, 1994. s. 9.

20 Srov. LUŽNÝ, Dušan. Nová náboženská hnutí, 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. s. 26.

21 Srov. VÁCLAVÍK, David. Sociologie nových náboženských hnutí, Vyd. 1. Brno: Praha: Masarykova univerzita, 2007. s. 25.

proti společnosti a jejímu náboženskému životu. Existuje ale ještě typ *kult*, který si je se společností lhostejný.

U tohoto dělení existuje mnoho různých odlišení v různých směrech, zpracované mnoha různými odborníky. Taktéž samotná náboženská hnutí se rozlišují mezi sebou, protože jejich znaky nejsou totožné.

Nová náboženská hnutí mají ve většinové společnosti postavení, které je charakterizováno vysokou mírou napětí ve vztahu s většinovou společností. Toto napětí je způsobené protestním naladěním hnutí a odporem většinové společnosti vůči němu.²²

Napětí mezi novými náboženskými skupinami a jejím sociálním prostředím nabývá různé intenzity, existují i tragické případy, které tuto skutečnost potvrzují. Prvním velkým případem byla hromadná sebevražda devíti set členů Svatyně lidu, ke které pak byli davidíáni často přirovnáváni.

Je jasné, že pro veřejnost je otázka sekt náročná a velmi emotivně laděná. Vždyť pro mnoho lidí toto označení znamená ztělesnění všeho nebezpečného a deviantního v oblasti náboženských přesvědčení a praktik. To je způsobeno i tím, že většina lidí má o nových náboženských hnutích velmi málo informací, které jsou většinou z médií líčeny velmi nepřesně. Navíc slovo *sekta* je samo o sobě velmi pejorativní. S touto „nálepkou“ se členové náboženských hnutí ve většině případů neztotožňují. Členové nových náboženských hnutí si přejí být vnímáni se stejnou vážností jako jakýkoliv jiný věřící. Stejně tak je tomu pochopitelně i v případě davidíánů.

---

²² Srov. MALCOM, Hamilton. *The Sociology of Religion*. New York, Routledge. 2002. s.229–231

3. Vznik a vývoj komunity

Evoluce davidíánského hnutí se dělí na čtyři zásadní etapy, přičemž u každé z nich můžeme sledovat boje o vůdčí postavení ve skupině. Posledním vůdcem a veřejně nejznámější postavou byl David Koresh, a to především kvůli nešťastné události ve Waco.

Zajímavostí dějin davidíánů je fakt, že nezačínají ani nekončí životem zakladatele hnutí, čímž se od mnoha jiných náboženských hnutí liší.²³ Za počátek dějin davidíánů lze považovat rok 1844, osmnáct čtyřicet čtyři, kdy byla založena Církev adventistů sedmého dne (CASA), z níž tato náboženská skupina vzešla.

Počátky adventismu jsou spjaty s Wiliamem Millerem, který předpověděl Ježíšův návrat na zem. Tato událost byla později označena jako „Velké zklamání“, protože k této události nikdy nedošlo.²⁴ „Očekávání brzkého druhého příchodu (adventu) bylo tehdy mezi baptisty, k nimž Miller patřil, obvyklé.“²⁵ Kolem roku 1844 se jeho následovníci rozdělili do několika skupin, z nichž jednou byli adventisté sedmého dne pod vedením Ellen White.

Oficiálním rokem vzniku hnutí davidíánů je rok 1929, kdy se tato skupina oddělila od CASA a kdy se jejího vedení ujal bývalý adventista Victor Houteff.²⁶ Členové vycházeli především z textů adventistky Ellen Whiteové a usilovali o návrat k ideálům rané církve.

Sám Houteff se původně nechtěl od CASA odtrhnout ani vytvořit novou skupinu, ale jeho výklad o návratu k původním ideálům se vedení adventistů nelíbil, a tak byl brzy vyloučen. Dalo by se říci, že byl okolnostmi donucen vytvořit novou náboženskou skupinu, která měla spleť vývoj. Ale i to, co předcházelo, je důležité pro pochopení jejího původu.

---

²³ Srov. E. COWAN, Douglas – BROMLEY, David G. *Sekty a nová náboženství*. Praha: Grada Publishing, 2013.

s. 128.

²⁴ Srov. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. WRIGHT, Stuart A. (Ed.) University of Chicago, 1995. s. 30.

²⁵ Srov. VELECHOVSKÝ, Petr – VOJTÍŠEK, Zdeněk. ADVENTISTÉ STÁLE NA KŘÍŽOVATCE: Role zakladatelky je i po stu letech diskutabilní. *Dingir*. 1999, (299), 2.

²⁶ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí*. Brno: L. Marek, 2009. s. 91.

3.1 Adventisté

Většina davidíánů byla bývalými členy adventistů sedmého dne.²⁷ Stejně tak se při náboru členů nejlépe osvědčili adventisté sedmého dne, kteří byli hlavními oslovovanými. Davidiáni totiž přijali mnoho ze základních charakteristik adventistů sedmého dne: *apokalyptickou víru v bezprostředně hrozící konec světa, pohled na proroctví a výroky v překladu Bible krále Jakuba (odpovídá překladu Bible kralické) jako na události, které jsou aplikovatelnými do dnešního světa, a jejich rozluštěním lze předpovědět konec světa. Dalším společným prvkem je závislost na žijících prorocích k interpretaci božského života v bibli a k odhalení více informací o božském životě. Davidiáni také uznávají sobotu jako den odpočinku po adventistickém vzoru.*²⁸

Adventismus jako takový se zrodil z jednoho hlavních směrů křesťanství – protestantismu. Do padesátých let 20. století byl protestantismus majoritním tématem náboženského života v Americe.²⁹ V polovině 19. století se od protestanství začali adventisté odlišovat svým mimořádným důrazem na očekávání druhého příchodu Krista, tedy vírou mnoha křesťanů.

3.2 Wiliam Miller

Milenialismus má samotné kořeny přímo v bibli. Adventisté věřili, že s druhým příchodem Kristovým bude lid rozdělen na svaté a špatné (spravedlivé a zavrženíhodné), a tím bude zahájena vláda tisíciletého Božího království.³⁰

Zakladatel Wiliam Miller si však toto nemyslel vždy. I když vyrostl v baptistickém prostředí, poté co byl ve středních letech seznámen s různými filosofickými díly (např. Voltaira či Huma), stal se vůči křesťanské víře velmi skeptický. Následoval ale velký zlom: Miller byl vyslán do války. Tento traumatizující zážitek obnovil jeho náboženské přesvědčení. Začal studovat intenzivně bibli a rozvinul čtrnáct pravidel pro interpretaci bible. Velkou pozornost věnoval literárním figurám, kterým přiděloval určité významy. Např. hory znamenaly vládu, šelmy

---

²⁷ Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 86.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Srov. WUTHNOW, Robert. CHAPTER 5: IN AMERICA, ALL RELIGIONS ARE TRUE. *American Mythos*. 2008, s. 128.

³⁰ Srov. HUTCHINSON SMILEY, James - GORDON MELTON, John. Adventist. *Encyclopædia Britannica*. 2014, s. 1.

naopak symbolizují království. Tento způsob vysvětlení mu pomohl najít potvrzení druhého příchodu Krista podle knihy Daniel (8:14).³¹

3.2.1 Následovníci

Předpověď Ježíšova návratu podle Millera se nevyplnila, což způsobilo nárůst odpadlíků. Krátce na to Wiliam Miller zemřel. Jeho následovatelé (Joseph Bates, James White a Whitova žena, Ellen Harmon White) věřili, že Miller sice předpověděl správný rok Ježíšova příchodu, jen ho špatně vyložil. Usoudili, že „Ježíš začal čistit nebeské útočiště“, tedy že jeho příchod je dosud člověku neviditelný, a ten viditelný bude následovat později v budoucnu. Místo neděle začali světít sobotu a věřili, že tak je to správně, neboť právě sobota je sedmým dnem vyhrazeným odpočinku a Bohu. S tím souvisí také název adventisté sedmého dne. Věřili, že Ellen White má prorocký dar, a z jejího učení se pak zrodila teologie jejich církve.³² Měla dokonce vidění anděla, který potvrzoval naplnění proroctví druhého příchodu Ježíše Krista.³³

Zatímco původní adventisté zůstali poměrně malými skupinami, adventisté sedmého dne se začali rozrůstat natolik, že dnes mají své zastoupení ve dvou stech zemích světa a patnáct milionu členů. V roce 2011 byli dokonce nejrychleji rostoucí církví v oblasti Severní Ameriky.³⁴

Z této úspěšné církve se ve třicátých letech odtrhli Davidiáni. Ve stejné době si Svědci Jehovovy změnily své jméno na to dnešní. Stejně jako Davidiáni, jim jednou z inspirací byl Wiliam Miller, jehož přispění americkému náboženství nebylo malé.

I když na území České republiky davidjány nenajdeme, Církev adventistů sedmého dne (CASD) má okolo devadesáti sborů v Česku³⁵ a kolem osmdesáti na Moravě³⁶. Podobně jako svědkové Jehovovi či mormoni získávají členy mimo jiné i misijní službou dům od domu. Kvůli

---

³¹ Srov. COLLISON, Gary L. William Miller. *Oxford University Press*, 2010. s. 1.

³² Srov. HUTCHINSON, James – MELTON, John. Adventist. *Encyclopædia Britannica*

³³ Srov. KNIGHT, George R. *A Brief History of Seventh-Day Adventists*. Review & Herald Pub Assn, 1999. s. 35.

³⁴ Srov. http://usatoday30.usatoday.com/news/religion/2011-03-18-Adventists_17_ST_N.htm (aktualizováno 19.5 2017).

³⁵ Srov. <http://ceskesdruzeni.cz/sbory/> (aktualizováno 19.5 2017).

³⁶ Srov. <http://mss.casd.cz/sbory/> (aktualizováno 19.5 2017)
<http://ceskesdruzeni.cz/sbory/> (aktualizováno 19.5 2017).

těmto praktikám se u nás dostali do podezření se sektářství, protože při prvním setkání nedávají najevo své náboženské směřování.³⁷

3.3 Davidiáni

3.3.1 Victor Houteff

Prvotním zakladatelem hnutí saviidiánů (Branch Davidians) byl bulharský mystik Viktor Tašo Chutev (1885-1955), který v roce 1917 přijel do Spojených států, kde se o rok později stal adventistou. Jeho jméno je prepisováno jako Victor Tasho Houteff.³⁸

Ve třicátých letech vystoupil v tzv. sobotní škole s novým výkladem bible, který začal šířit prostřednictvím periodika „Pastýřova hůl“, nazvaného podle proroka Micheáše. Volal po obnově intenzivního očekávání druhého příchodu Krista a sebe a své následovníky považoval za pravé duchovní dědice Ellen White.³⁹ Sám sebe viděl jako proroka.⁴⁰ Věřil, že jeho úkolem je provést čistku v církvi a před příchodem Krista dát dohromady skupinu čítající sto čtyřicet čtyři tisíc osob. Uznával Ellen White jako prorokyni, ale nevěřil, že jí bylo Bohem svěřeno veškeré poselství. O sobě se domníval, že jeho úkolem je naplnit roli „anděla z východu“. Později od něj tuto představu o mesiášské roli převzal David Koresh.

Roku 1934 byl Victor Houteff oficiálně vyloučen z CASA, ačkoliv zpočátku nechtěl vytvořit novou denominaci.⁴¹ Adventisté však jeho nápad o reformě církve nepřijali.⁴²

Novému uskupení dal Houteff název Davidiánští adventisté sedmého dne – Davidian Seventh-Day Adventists. Jméno *David* odkazovalo na učení, které mělo své jádro v judaismu, a to o

---

³⁷ Srov. VELECHOVSKÝ, Petr a Zdeněk VOJTÍŠEK. ADVENTISTÉ STÁLE NA KŘÍŽOVATCE: Role zakladatelky je i po stu letech diskutabilní. *Dingir*. 1999, (299), 2.

³⁸ Srov. A. WRIGHT, Stuart. Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict. University of Chicago, 1995. s. 21.

³⁹ Srov. BROMLEY. Sekty a nová náboženství. Grada Publishing, s. 129.

⁴⁰ Srov. WESSINGER, Catherine. How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 86.

⁴¹ Srov. TABOR, James D. a Eugene V. GALLAGHER. Why Waco?: Cults and the Battle for Religious Freedom in America. London, England: The Regents of the University of California, 1995. s. 34-35.

⁴² Srov. A. WRIGHT, Stuart. Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict. University of Chicago, 1995. s. 23.

zaslíbené bezprostřední obnově Davidova království v Palestině.⁴³ Rok po Houteffově vyloučení zakoupili davidíáni pozemek blízko Waca ve státě Texas, který nazvali Mount Carmel (podle biblické hory Karmel). Ve čtyřicátých letech měla jejich skupina již sedmdesát členů; žili ve svých nově postavených domovech, vydávali svou literaturu, pěstovali své potraviny, a dokonce měli i vlastní školu a měnu.⁴⁴ Usedlost měla být pouze přechodným bydlištěm do té doby, než se přestěhují do Palestiny.⁴⁵

Ve čtyřicátých letech⁴⁶ se však Houteffův zdravotní stav zhoršil, a když roku 1955 zemřel, vedení komunity po něm převzala jeho žena Florence. Vystoupila s tvrzením, že odhalila tajemství sedmi pečeti a také že předpoví čas Božího soudu. To mělo být za tři a půl roku po jeho manželově smrti.⁴⁷ Tento výpočet je odvozen z Danielovy apokalypsy (Dan 7, 25), kde je popsán Poslední soud. Slova „Svatí budou vydáni do jeho rukou až do času a časů poloviny času“ jsou v některých křesťanských kruzích chápána jako doba tří a půl let.

Vůdčí pozici Florence Houteff v komunitě však neuznával každý, a tak si ji musela vybojovat. Na základě její předpovědi očekávalo asi devět set lidí, kteří se shromáždili na Mount Carmel, příchod Božího království, ale nic takového se nestalo. To ve skupině vyvolalo zmatek a rozklad. Mnoho členů totiž rozprodalo své domovy ve víře, že už je nebude potřebovat. Za situace, kdy se davidíáni začali rozštěpovat, Florence přiznala svůj omyl, odstěhovala se do Kalifornie a stáhla do ústraní.⁴⁸

Hnutí davidíánů po této události sice nezaniklo, ale rozdělilo se na osm nových skupin. Nejsilnější z nich se později ukázala být ta, kterou vedl Ben Roden. Tato skupina vznikla roku 1955 a byla nazvána „Branch Davidians“⁴⁹

3.3.2 Ben Roden

---

⁴³ Srov. TABOR, James D. a Eugene V. GALLAGHER. *Why Waco?: Cults and the Battle for Religious Freedom in America*. London, England: The Regents of the University of California, 1995. s. 34-35.

⁴⁴ Srov. WRIGHT, Stuart A. – PALMER, Susan. *Storming Zion: government raids on religious communities*. New York: Oxford University Press, 2016. s. 102.

⁴⁵ Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 86.

⁴⁶ Srov. COWAN, Douglas E. – BROMLEY, David G. *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013. s. 131.

⁴⁷ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí*. Brno: L. Marek, 2009. s. 93.

⁴⁸ Srov. TABOR, James D. – GALLAGHER, Eugene V. *Why Waco?: Cults and the Battle for Religious Freedom in America*. London, England: The Regents of the University of California, 1995. s.38-39.

⁴⁹ Srov. WRIGHT, Stuart A. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. University of Chicago, 1995. s. 31-32.

Po období, kdy davidíány vedla Florence Houteff, mezi ně konečně opět přišel silný a přesvědčivý vůdce, kterého potřebovali – Benjamin Lloyd Roden (1902-1978. Zdálo se, že problémy, které vedly k rozkolu, jsou již překonány a společenství se zotavilo. Vedení Bena Rodena slavilo úspěchy.⁵⁰ Organizační stránka komunity se sice příliš nezměnila, ale odlišná byla Rodenova prorocství. Ben se považoval za patriarchu komunity, stejně jako jím byl král David pro Izrael,⁵¹ a proto se logem Branch Davidiánů stala vlajka s Davidovou hvězdou (resp. s Davidovým štítem).⁵²

Slovo „branch“ znamená v angličtině větev, výhonek, odnož či pobočku. Do názvu nového uskupení se dostalo nejen proto, že označuje oddělení. Roden poukázal na mnohoznačnost tohoto názvu a odkázal při tom na biblického proroka Izajáše, který hovoří o výhonku z pařezu Jišajova, otce krále Davida. Výhonek rašící z pařezu je podle křesťanských exegetů Ježíš Nazaretský, protože pochází z Davidova rodu a navazuje na stejnou tradici. Spojení Branch Davidians by tak mohlo být přeloženo jako „Davidiáni výhonku“.⁵³

Za Rodenova vedení si uskupení určilo jak logo, tak klíčové ideje a body víry. Branch Davidianas směřovali spíše k perfekcionistickému adventismu a usilovali o návrat k původním židovským zvykům.⁵⁴ Víra v očekávání druhého příchodu Ježíše Krista stále přetrvávala a obzvláště důležitým se stal nově ustanovený stát Izrael. Pro mnoho milenialistů znamenaly politické změny v Izraeli znamení příchodu konce a nového začátku. Tomuto věřil i Ben Roden, který chtěl v Izraeli zřídit centrum. Tam se načas odstěhovala jeho žena Lois, která po Rodenovi smrti měla zásadní vliv na nástupnictví.⁵⁵

Rodenova rodina působila v komunitě společně jako celek. Lois Irene Roden měla těsně před smrtí svého manžela vidění anděla, svatého ducha femininního aspektu. Přestože toto zjevení znamenalo modifikaci věrouky davidiánů, Ben Roden je údajně nikdy nepopřel.⁵⁶ Horší situace nastala poté, co Roden zemřel a Lois začala zápasit se svým synem Georgem o vedoucí pozici

---

⁵⁰ Tamtéž, s. 131.

⁵¹ Srov. COWAN, Douglas E. – BROMLEY, David G. *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013. s. 131.

⁵² Srov. A. WRIGHT, Stuart. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. University of Chicago, 1995. s. 33.

⁵³ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí*. Brno: L. Marek, 2009, s. 93.

⁵⁴ Srov. WRIGHT, Stuart A. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. University of Chicago, 1995. s. 32.

⁵⁵ Srov. TABOR, James D. – GALLAGHER, Eugene V. *Why Waco?: Cults and the Battle for Religious Freedom in America*. London, England: The Regents of the University of California, 1995. s. 39.

⁵⁶ Srov. A. WRIGHT, Stuart. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. University of Chicago, 1995. s. 36.

ve hnutí. Luis mezitím pod jménem SHEkinah publikovala své názory, které jsou charakterizovány obnovením ženského spirituálního aspektu.

Situace se ještě zhoršila, když v roce 1981 do společenství přišel mladý Vernon Howell, který byl horlivým věřícím. Brzy se sblížil s Lois, s níž měl otevřený milenecký poměr. George Roden, který jako Benův syn doufal, že se přirozeně stane vůdcem hnutí, na něj jako možného nástupce začal žárlit, a odstartoval tím boj o nástupnictví.⁵⁷

V roce 1987 mezi nimi proběhla mezi Howellem a mladým Rodenem přestřelka. Po dalším incidentu George, vznětlivý muž trpící Tourettovým syndromem, dostal zákaz vstupu na území Mount Carmel. Nakonec byl za násilný trestný čin odsouzen do vězení. Roku 1988, poté co Rodena zavřeli, Howell, kterého budeme později znát pod jménem David Koresh, využil situace a ujal se vedení v komunitě.⁵⁸

3.3.3 Vernon Wayne Howell (David Koresh)

Posledním vůdcem skupiny byl Vernon Wayne Howell alias David Koresh, které si jméno změnil v průběhu vedení hnutí Davidiánů. Objektivní obraz o něm nelze získat zejména kvůli tragédii, která se později stala. Během těchto událostí ho mnoho světových médií popsalo jako typického archetypního vůdce takových hnutí.⁵⁹ Publicistický obraz Davida Koreshe není právě lichotivý: dostal nálepku „blázn“ a špatného člověka, což může být stejně tak pravda jako lež. V zájmu objasnění jeho případu je ale nutné oddělit jeho život od teologie, která byla praktikována celým hnutím.⁶⁰

Davida Koreshe lze právem považovat za posledního charismatického vůdce tohoto náboženského hnutí. Jak již bylo výše zmíněno, Koreshovi velmi pomohl vztah s Lois Roden. Také doba, kdy vstoupil do komunity, byla pro mladého Vernona velmi příznivá.

Jeho dřívější rodinné zázemí přitom nebylo příliš klidné. Vernonova matka pocházela z Texasu, byla však příliš mladá na mateřství a vybírala si nevhodné partnery. Ti jejího syna negativně

---

⁵⁷ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí*. Brno: L. Marek, 2009. s. 95-96.

⁵⁸ Srov. COWAN, Douglas E. – BROMLEY, David G. *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013. s. 134-135.

⁵⁹ Srov. NEWPORT, Kenneth G. C. *The Branch Davidians of Waco: the history and beliefs of an apocalyptic sect*. New York: Oxford University Press, 2006. s. 2,

⁶⁰ Srov. NEWPORT, Kenneth G. C. *The Branch Davidians of Waco: the history and beliefs of an apocalyptic sect*. New York: Oxford University Press, 2006. s. 171-172.

poznamenali (otčím ho mlátil, otec sexuálně zneužíval). Ve škole měl Vernon problémy s učením, a proto byl umístěn do třídy pro žáky se speciálními potřebami. Ačkoliv byl průměrným studentem, spolužáci se mu přesto posmívali. Ze střední školy odešel rok před absolvováním. Naučil se sice číst, ale měl problémy se psaním a hláskováním. Zato si dokázal zapamatovat i dlouhé pasáže z bible.⁶¹

Matka ho na čas odložila k babičce, a když se vrátil zpět domů, začal navštěvovat školu adventistů sedmého dne a plně se zapojil do činnosti CASD. Z církve však byl stejně jako jeho předchůdci vyloučen, protože se ideově navracel k počátkům adventistického hnutí. Vernon v tyto „staré dobré ideály“ doopravdy věřil a cítil se být pravým adventistou. Chtěl dovršit práci původních zakladatelů hnutí, a tomuto jeho snažení církevní autority nechtěly nebo nedokázaly porozumět.⁶² V roce 1981 se pak odstěhoval na Mount Carmel.⁶³

---

⁶¹ Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 82.

⁶² Srov. TABOR, James D. – GALLAGHER, Eugene V. *Why Waco?: Cults and the Battle for Religious Freedom in America*. London, England: The Regents of the University of California, 1995. s. 44.

⁶³ WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 82.

4. Komunita pod vedením Davida Koreshe

4.1 Život v komunitě

Jakmile se Vernon dostal do vedení komunity, začal se o ni také starat – představovat ji a splácet dluhy, které měli. Tímto způsobem získal naprostou kontrolu nad všemi důležitými funkcemi komunity. Za Bena Rodena usedlost zchátrala, a proto nový vůdce zorganizoval úklid a přestavbový projekt, který měl členům společenství zajistit kvalitnější život na Mount Carmel.

Přestavba komunitního centra zasáhla do života členů především v režimu jejich každodenního života. Součástí jejich dne se napříště měla stát poměrně přísná disciplína: vstávalo se většinou brzy ráno (kolem šesté hodiny), kdy se všichni shromáždili na snídani ve společné jídelně. Během dne byli muži i ženy naplno oddáni budování komunity, dělali různé pracovní činnosti či se věnovali dětem a udržovali svou komunitu při životě.

Jak tomu bylo i v minulosti, členové komunity byli částečně soběstační ve výrobě oblečení a pěstování vlastních potravin; některé děti byly vyučovány doma. Zajímavé je, že skupina neměla žádný bankovní účet - vše se tedy platilo v penězích, ať šlo o jakýchkoli částky. Přesto na Mount Carmel nebylo vnitřní vytápění ani klimatizace, vodu si brali ze studní.

Komunita by nejspíše nebyla finančně soběstačná, kdyby některé z rodin na chod organizace nepřispívaly (např. jedna havajská rodina, rodina Bundsova rodina a další). Koresh ale také rozjel pár menších obchodů, které měly ulehčit finanční situaci. Především díky jeho schopnostem založila skupina autoopravnu, která předělávala vysoce výkonná auta a zrenovovaná je prodávala v Kalifornii. Věnovala se též podnikání se zbraněmi, s nimiž operoval především Paul Fatt; davidíáni nejprve nakoupili zbraně přes internet a pak je prodávali na aukcích se zbraněmi či jinými podobnými věcmi. Díky těmto iniciativám měl Koresh ve svých rukou jak mocenskou, tak i finanční stránku komunity.⁶⁴

Ke každodennímu životu v Mount Carmel patřila intenzitní zbožnost, zejména sezení věnovaná studiu bible, která se pořádala dvakrát denně a trvala často i několik hodin. Bible pro členy komunity představovala teologického průvodce dobou, ve které žili.⁶⁵ Koreshův předchůdce

---

⁶⁴ Srov. WRIGHT, Stuart A. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. University of Chicago, 1995. S 54-56.

⁶⁵ Srov. COWAN, Douglas E. – BROMLEY, David G. *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013. s. 135.

Victor Houteff byl proslulým znalcem bible, a právě jeho hermeneutickou metodu si později Koresh vypůjčil. Tato metoda umožňovala každé řádce, každému biblickému slovu či symbolu připsat nějaký význam, který se vztahuje k současné situaci.⁶⁶

David Koresh čerpal inspiraci i od ostatních svých předchůdců. Hlavní principy interpretace bible, které použil Miller, jsou velmi podobné těm, co nacházíme u Koreshe. To ovšem neznamená, že by on sám nezavedl žádný nový pohled na bibli či nepřinesl do učení davidíánů nic nového. Naopak – některé z jeho nových výkladů měly na fungování komunity zásadní vliv.

4.2 Tři klíčové momenty ve vedení Davida Koreshe

4.2.1 Vernon Howell si mění jméno na David Koresh

Většina lidí, kteří o davidíánech něco málo vědí, většinou ani neznají původní jméno zakladatele. Vernon W. Howell získal své nové jméno v souladu se zákonem roku 1990, ale jméno se rozhodl si změnit už dříve, a to na základě poselství, jehož se mu dostalo v roce 1985 při návštěvě Izraele.⁶⁷ Cestoval tehdy po Svaté zemi společně se svou ženou Rachel, která tehdy čekala jejich prvního syna Cyruse. Při cestě po Izraeli Vernon viděl, že skrze něj má být lidem odkryto Boží tajemství konce světa. Religionisté Tabor a Gallagher dokonce uvádějí, že po tomto zážitku byla jeho kázání energičtější a poutavější.⁶⁸

Howell usiloval o upevnění své prorocké autority v autoritě, stejně jako tomu bylo u jeho předchůdců – spojením osobního života se spirituální rodovou linií určité historické osoby, kterou pokládal za čelního představitele adventistické tradice.

Proč si ale Vernon Howell vybral právě jméno David Koresh? Prvním jménem chtěl dát najevo, že se spirituálně hlásí k rodu biblického krále Davida, tedy k rodu, z něhož je prorokován mesiáš.⁶⁹ Druhé jméno, potažmo příjmení, je připomínkou perského krále Kýra, který si podrobil Babylóňany, kteří dříve, roku 586 př. n. l., přispěli k pádu Jižního Judska, rozboření jeruzalémského chrámu a odvezení Izraelitů do exilu. Naopak Kýros (hebrejsky Koreš) byl

---

⁶⁶ Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s 86-87.

⁶⁷ Tamtéž, s. 83.

⁶⁸ Srov. COWAN, Douglas E. – BROMLEY, David G. *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013. s. 136.

⁶⁹ Srov. WRIGHT, Stuart A. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. University of Chicago, 1995. s. 57.

Božím lidem považován za mesiáše, který dostal zvláštní úkol, totiž umožnit Izraelcům cestu domů do zaslíbené země.

Přestože média opakovaně tvrdila, že se David Koresh považoval za historického Ježíše, nebylo tomu tak. Novinářům přitom zcela unikl podstatný teologický rozdíl: být jedinečným mesiášem nebo jedním z mesiášů není totéž. David Koresh svou úlohu spatřoval v tom, že Boží lid (tj. své stoupence) přivede zpět na Sion, tj. do země, kde proběhne Poslední soud. Stejně jako král Kýros vysvobodil starověké Izraelity z babylónského područí a svým ediktem z roku 539 př. n. l. jim garantoval návrat domů, tak i Koresh měl vyvést svůj lid z tenat moderního Babylonu, tj. zkorumpovaného světa, kterým byli obklopeni. Tím sám sebe pasoval do role mesiášské postavy z rodu Davidova.

4.2.2 Doktrína Nového světla

V roce 1989 David Koresh ohlásil učení „Nové světlo“, v kterém se nejvíce odklonil od davidíánské tradice, a zároveň povýšil svůj prorocký status. V důsledku této nauky se všechny ženy z jeho komunity staly potencionálními spirituálními manželkami Davida Koreshe, zatímco mužům byl „naordinován celibát“.⁷⁰ V praxi to znamenalo, že i ty ženy, které už byly vdané, patřily Koreshovi i jako sexuální partnerky. Koresh se přitom odvolával se na biblické texty (např. Iz 9, 7, Ez 9, Oz 1-2, Mi 6, 9 a 7,14, Zach 3, 8 a 6,12, Mt 20, Zj 5, 2; 7, 6; 13–14). Sám se na základě textu v Janově Zjevení ztotožnil s Božím Beránkem (Zj 19,7).⁷¹

Koresh si tento biblický text nevyložil ve smyslu duchovní spásy, nýbrž tak, že jeho mesiášským posláním je založení nového rodu Božích dětí, vytvoření nového domu Davidova. Toto potomstvo, které zplodí, pak bude vládnout nebesům a nové zemi, která je předpovězena na konci knihy Zjevení. Alisa, jedna z davidíánek, vysvětlila, že centrální pasáží Zjevení je svatba Beránkova, která je tou pravou cestou ke spáse. Proto ženy z komunity, které byly hodny a ochotny přijmout Boží (tj. Koreshovo) sémě a porodit jeho dítě, si to pokládaly za velkou čest.⁷²

Koreshova oficiální manželka Rachel vypověděla, že se její muž za každý styk s jinou ženou omlouval – byl prý ovládán Bohem a musel vykonat, co mu bylo přikázáno. Sám ale rozlišoval

---

⁷⁰ Tamtéž, s. 57-59.

⁷¹ WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 84.

⁷² Srov. COWAN, Douglas E. – BROMLEY, David G. *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013. s. 137-138.

svět v komunitě a svět mimo ni, protože věděl, že ostatní lidé by ho nepochopili. Proto se snažil shromáždit co nejvíce důkazů pro ospravedlnění svého počínání, neboť věděl, že „venku“ bude označeno za nemravné. V australské televizní show „A Current Affair“ roku 1992 odmítl cizoložství. Otázkou je, zda fakt, že měl v té době asi sedm „spirituálních manželek“, za cizoložství nepovažoval či zda se bál odebrání svých dětí.

Jisté však je, že ohlášení doktríny „Nové světlo“ přineslo davidciánům nové odpadlíky, protože ne všichni byli ochotni přijmout celibát, který byl určen všem mužům kromě Koreshe. Někteří proto opustili společenství, jako např. Marc Breault se svou ženou. Ti byli vůči Davidově učení kritičtí už delší dobu, ale nová doktrína je naprosto přesvědčila o tom, že Koreshova nauka a praxe není v pořádku. Breault se poté ihned pustil do kampaně, která měla odhalit Davida Koreshe jako falešného proroka. Jeho výpověď pak hrála klíčovou roli při obléhání Waca a vytváření mediálního obrazu obyvatel Mount Carmel. Někteří další Koreshovi následovníci měli také problém přijmout jeho nové učení, z komunity však neodešli.⁷³

4.2.3 Sedm pečeti Zjevení

Kniha Zjevení v páté kapitole pojednává o sedmi pečetích, které jsou východiskem pro Koreshovo sebepojetí jako proroka. Autor Zjevení ve vidění spatřil knihu zapečetěnou sedmi pečetěmi, z nichž každá má být klíčem k událostem před koncem světa. Ve Zjevení Janově se ale také objevuje otázka, kdo má pečetě rozlomit, knihu otevřít a prohlédnout její obsah. Podle Koreshe tato funkce náležela jemu, protože ve vidění byl shledán „Beránkem“ z rodu Davidova, výhonku Jišajova. Křesťanská eschatologie tradičně identifikuje Beránka jako Ježíše Krista, ale pro davidciány jím byl David Koresh.⁷⁴ Koreshova teologie je místy obtížná na pochopení, zvláště kvůli dlouhým výkladům biblických pasáží.

David Koresh přikládal velký význam symbolice sedmi pečeti, jak o nich pojednává šestá až osmá kapitola Zjevení. Domníval se, že postava na bílém koni, která se objevuje po rozlomení první pečeti, je totožná s figurou, jež se objeví při rozlomení pečeti sedmé.⁷⁵ Koresh své postavení viděl jako vyvrcholení dějin davidciánů, a to v linii již od Wiliama Millera, který učil o druhém příchodu Krista a založil církev adventistů sedmého dne. Tato linie proroků pro něj

---

⁷³ Srov. TABOR, James D. – GALLAGHER, Eugene V. *Why Waco? Cults and the Battle for Religious Freedom in America*. London, England: The Regents of the University of California, 1995. s. 67-71.

⁷⁴ Srov. BROMLEY. *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013. s. 137-138.

⁷⁵ Srov. NEWPORT, Kenneth G.C. *The Branch Davidians of Waco: the history and beliefs of an apocalyptic sect*. New York: Oxford University Press, 2006. s. 215

byla velmi důležitá; specificky rozklíčoval symboliku sedmi andělů, kteří měli ohlásit konec časů.

Prvním, a zároveň i druhým andělem byl již zmíněný Wiliam Miller se svým prohlášením, že konec světa již přichází a Babylon je připraven padnout v boji. Ellen White měla roli třetího anděla, který předal učení o dni odpočinku, totiž o sobotě. David Koresh často citoval její práce a studoval její učení. Čtvrtým andělem se stal Victor Houteff, který přinesl zvěst o návratu krále Davida do Palestiny. Pátým andělem byl určen Ben Roden, který prosadil obnovu biblických svátků Pesach a Letnice. Jako šestý anděl byla spatřena Luis Roden, jejíž učení přineslo femininní aspekt ducha svatého. Sedmým a posledním andělem byl pak on sám – David Koresh.⁷⁶

4.2.4 Milenialismus

Milenialismus hraje důležitou roli v mnoha náboženských hnutích. Jako takový vyjadřuje troufalou lidskou naději a víru v naprostou změnu, která může být katastrofická, postupná, spásitelská, dokonaná božským či nadlidským poslem v souladu s božským nebo nadlidským poselstvím. Má být jakýmsi skokem ze zlého světa do lepšího, apokalyptickým zánikem starého řádu (či spíše neřádu). Přestože je milenialismus spojen především s náboženskými hnutími, objevuje se i jinde, např. v hnutích sociálních a politických.⁷⁷ Proroci, mesiáši a kazatelé mají toto poselství vzkřísit, předat a dovést až do konce, dávat instrukce lidem před bezprostředně se blížícím mileniálním královstvím. Prorok většinou své poselství dostává od božského nebo nadpřirozeného zástupce. Milenialismus každé skupiny se liší; davidíáni věřili, že před tímto koncem – globální změnou budou napadeni satanským „Babylonem“, budou zabiti a poté znovu vzkříšeni, aby mohli vybudovat království Boží na zemi.

Podle typologie, kterou použila Catherine Wessinger, existují čtyři typy milenialismu: katastrofický, progresivní, přechodný a národní. Davidiány přiřadila k typu katastrofického milenialismu, neboť své představy přejali z milenialismu raného křesťanství. Koresh a jeho následovníci věřili, že právě ONI budou mít zásadní roli v příchozím boji mezi silami Boha a satana. Koreshovo učení obsahovalo také výklad o tom, že jeho komunita bude napadena agenty

---

⁷⁶ Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 88.

⁷⁷ Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 11.

satanského „Babylonu“, zavražděna a poté znovu vzkříšena. Pak bude následovat Poslední soud a založení Božího království na hoře Zion ve Svaté zemi.⁷⁸

Vládní zátah proti davidíánům v roce 1993 zcela zapadal do této představy: většina odborníků se shoduje v názoru, že tento útok byl davidíány interpretován jako předzvěst Posledního soudu, tak jak ho znali ze své teologie. Je důležité zdůraznit, že realita davidíánů byla z velké části založená na jejich víře a ta byla nedílnou součástí jejich identity. Tyto skutečnosti však zvenčí nebyly brány v potaz.

Davidíáni měli jeden jediný správný výklad událostí, a to skrze svoji víru, tudíž jakákoliv jiná interpretace pro ně představovala výklad chybný. Ač jejich přesvědčení mohlo na ostatní působit bizarně, bylo třeba chápat, že představovala podklad pro jejich realitu. Komunikace mezi davidíány a vnějším světem se brzy stala zdlouhavou a bezvýslednou a nápadně připomínala neporozumění dvou zcela odlišných kultur, které neodvratně směřovalo ke konfliktu.⁷⁹

---

⁷⁸ Srov. WESSINGER, Catherine. The Oxford handbook of millennialism. New York. Oxford University Press. 2011. s. 175.

⁷⁹ Srov. BARKUN, Michael. Reflection after Waco: Millennialists and the state. *The Christian Century*. 1993, 4. s. 596.

5. Konflikt a jeho politická dimenze

5.1 Situace před konfliktem

Pro obyvatelstvo, které nežilo přímo v texaském Waco, byli davidíáni v podstatě neznámým náboženským hnutím, dokud na ně nebyl uspořádána „vládní razie“. Nejbližší okolí je znalo jako přátelskou skupinu, která si žila svým životem v ústraní a osamělosti, nikdy však nikoho neohrožovala. Komunita byla na tomto území usazena déle než padesát let. Studenti z nedaleké Baylorovy univerzity (Baylor University, Waco, Texas) příležitostně studovali toto náboženské hnutí, prováděli etnografický výzkum a sbírali data např. z rozhovorů se členy i vůdci skupiny, přičemž vytvořili orální memoáry, které jsou uloženy v archivu této baptistické univerzity.⁸⁰

Lidé žijící v blízkosti davidíánů si na ně nikdy nestěžovali. Také místní policie potvrdila, že kromě roku 1987, kdy došlo k potyčce mezi mladým Rodenem a Koreshem kvůli sporu o následovnictví, nedošlo k žádným jiným konfliktům. Výpověď sousedů také potvrzovala, že komunita žila sama pro sebe a snažila se nenarušovat životy ostatních.⁸¹ Plných devadesát šest procent lidí, kteří v té době žili v okolí Waco, potvrdilo, že před zásahem proti davidíánům o této skupině nevěděli nic nebo jen velmi málo.⁸²

Na druhou stranu je pravdou, že se davidíáni díky učení Davida Koreshe připravovali na poslední čas před nástupem Božího království, takže je samotný konflikt, který pro ně měl jasnou symboliku, zřejmě příliš nepřekvapil. Byli vyzbrojeni a trénovali obrannou techniku, aby byli připraveni, až nastane předpovězený příchod babylonských agentů.⁸³

5.2 Spouštěče konfliktu

Malá náboženská skupina davidíánů upoutala pozornost vládních autorit na počátku devadesátých let, a to především díky aktivitě vytrvalých apostatů a dalších skupin, které se o davidíány zajímaly.⁸⁴ Tyto zmiňované faktory sehrály významnou roli ve vyvolání konfliktu,

---

80 Srov. WRIGHT, Stuart A. – PALMER, Susan. *Storming Zion: government raids on religious communities*. New York: Oxford University Press, 2016. s. 104.

81 Srov. ROGERS, Janet. *"GOD HELP US, WE WONT THE PRESS!": PUBLIC PERCEPTION OF THE BRANCH DAVIDIAN CONFLICT*. Arlington, 2013. The University of Texas. s. 29.

82 Srov. COWAN, Douglas E. – BROMLEY, David G. *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013. s. 23.

83 Srov. WESSINGER. *The Oxford handbook of millennialism*. 2011. s. 206.

84 Srov. LEWIS, James R. – PETERSEN, Jesper Aagaard. *Controversial New Religions*. New York: Oxford University Press, 2005. s. 79.

který měl tragické vyústění. Média v té době sice nebyla spouštěčem, ale po vypuknutí zátahu už ovlivňovala nejen veřejné mínění, ale i okolní dění. Ke zvýšení napětí mezi davidíany a okolní společností také přispěla reforma v učení davidíánů.⁸⁵

Komunita začala provádět nábor spíše dospívajících jednotlivců než celistvých rodin. Tento přístup se však ukázal nerozumným, protože často způsobil rozvrat uvnitř rodin. Nešťastní a zhrzení rodinní příslušníci pak vytvořili základ pro vznik antikultovního hnutí. Konflikty s vnějším světem přibývaly, ať už s adventisty sedmého dne, s nimiž se davidíani neshodovali v určitých věroučných názorech už od počátku, s přibývajícími odpadlíky, kteří se přidávali k antikultovním hnutím, anebo s kritiky Koreshova vyhlášení doktríny „Nové světlo“, která mu „dávalo právo“ na pohlavní styk se všemi davidíánkami. Došlo tak k výraznému oslabení komunity.

Wessinger popsala reakci náboženských skupin na jejich oslabení. Z jejího pozorování vyšlo najevo, že pokud se nové náboženské hnutí ocitne na hranici jednoho procenta, obvykle se zapojí do násilí, aby naplnilo svůj mileniální scénář. Předpokládá se, že tímto úskalím se v této fázi vývoje skupiny stane její slabost, která ji však utvrdí v pravdivosti její teologie.⁸⁶

U davidíánů nenastala stejná situace jako v případě Chrámu lidu, Řádu chrámu slunce či Óm Šinrikjó, kdy byla oslabená autorita hlavního vůdce jedním z hlavních spouštěčů konfliktu a vyvolala pochybení ze stran vyznavačů. Koresh se však cítil být ohrožen, přestože mu jeho skupina byla zcela oddána. Rozbroje totiž způsobil především její odpadlík, Breault, který ho přestal uznávat jako mesiáše a začal o něm šířit znepokojivé zvěsti.⁸⁷ Koreshovo nové radikální učení a iniciativa ze strany apostaty Breaulta povzbudila a spojila všechny odpůrce Davida Koreshe a jeho skupiny. Vznikem koalice proti davidíánům byl nastartován tragický běh událostí, který příznačně skončil „apokalypsou“.⁸⁸

---

85 Srov. WRIGHT, Stuart A. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. University of Chicago, 1995. s. 53.

86 Srov. *The Oxford handbook of millennialism* - edited by Catherine Wessinger. 2011. s. 226.

87 Srov. ROBBINS, Thomas. *How the Millenium Comes Violently : From Jonestown to Heaven's Gate*: recenze. *Nova Religio*. 3, 140–143.

88 Srov. WRIGHT, Stuart A. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. University of Chicago, 1995. s. 67.

5.2.1 Antikultovní hnutí

Odborné studie ukazují, že organizovaní protivníci davidíánů použili deviantní strategii, která zvýšila strach veřejnosti a vyvolala paniku, čímž urychlila blížící se konflikt. Součástí strategie koalice apostatů a opozičního hnutí bylo, aby se informace o hrozícím konfliktu s malou náboženskou skupinou rozšířily na všeobecnou společenskou úroveň. Tyto činy pak měly moc hlavního spouštěče a zaktivovaly zájem autorit státu i sociální správy.⁸⁹

Antikultovní hnutí, která se snaží upozornit na nebezpečí nových náboženských hnutí, existovala již od sedmdesátých let 20. století, kdy se zrodilo první antikultovní hnutí proti náboženské skupině „Boží děti“.⁹⁰ O rozvoj boje proti těmto „nebezpečným sektám“ se zasadila organizace Cult Awareness Network (CAN), která vznikla po kauze Jonestown, a další organizované skupiny, které stigmatizovaly nová náboženská hnutí. Sociolog Hall podotýká, že v těch případech, kdy nová náboženská hnutí neměla své opoziční hnutí, se vše vyřešilo v poklidu, tedy bez zbytečného násilí.⁹¹ To se ale vždy nepodařilo a problémem zůstává, že členové antikultovních hnutí mají mnohdy členství ve vícerych podobných skupinách a ve své argumentaci spoléhají jen na malou skupinu svých známých psychologů, právníků či novinářů.

V brožurě CAN sama tato organizace popisuje, že ve společnosti vznikly skupiny pojmenované jako sekty, které používají kontrolu mysli a neetické nabírání členů. Podle jejich názoru jsou takové skupiny škodlivé jak pro své následovníky, tak i přátele a rodinu. Společnosti pak prý způsobují narušení jejich běžného života. Dalším problémem bylo vyvolávání paniky tím, že byl členy antikultovních hnutí připomínán „Jonestown“ jakožto odstrašující případ. V gujanském městě Jonestown totiž došlo k masové sebevraždě nového náboženského hnutí „Svatyně lidu“, a to po návštěvě vládních zástupců a novinářů, kteří při tom byli zastřeleni. Při této tragédii zemřelo více než devět set lidí.⁹²

---

89 Srov. WRIGHT, Stuart A. – PALMER, Susan. *Storming Zion: government raids on religious communities*. New York: Oxford University Press, 2016. s. 119

90 Tamtéž, s. 12.

91 Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 96.

92 Tamtéž, s. 30-31.

5.2.2 Opoziční antikultovní organizace

Do skupiny antikultovních hnutí nepatřila jen organizace CAN, která byla zmíněna výše, nýbrž i Americká rodinná nadace – American Family Foundation (AFF), která se zabývá dohledem na situaci dětí v „sektách“. K podobným organizacím patří také Concil on Mind Abuse (COMA) se zaměřením na zneužití lidské mysli.

COMA, odlišující se polem znepokojení, se snaží nejen upozornit na klamné nabírání členů do „sekt“, ale pořádá též různé informační přednášky pro školy, univerzity a náboženské skupiny. Taktéž poskytuje informační servis pro lidi, kteří o toto téma mají zájem a radí rodinám, jimž děti odešly do nějaké náboženské komunity. Propaguje i studium technik kontroly mysli a vydává literaturu o praktikách sekt.

Tzv. antikultovní biblí se stala kniha psychiatra Liftona „Thought of Reform and the Psychology of Totalism“ („Reforma myšlení a psychologického totalismu“), v níž popisuje převýchovu Američanů zajatých čínskými komunisty. Reformou myšlení je míněn způsob zajetí amerických vojáků v korejské válce, kdy u nich proběhla náhlá změna názorů a neočekávaná oddanost ke komunistickým myšlenkám, jakož i přiznání ke smyšleným válečným zločinům.⁹³

Tento argument poskytl organizaci COMA dodatečné potvrzení toho, že kontrola mysli skutečně existuje a je prováděna. Lidé jsou proto varováni před novými náboženskými hnutími, protože každý je prý ovlivnitelný a může být zmanipulován již na prvním setkání. Později se ale ukázalo, že tato teorie za touto teorií byl především válečný projekt USA, díky němuž se mohlo využít více špiónů. Tento projekt CIA je vydařil, a tak byla tato teorie vyhlášena za nepravdivou. Přesto v padesátých letech – na již zmíněném případu – použila vláda tuto teorii jako propagandu k odůvodnění konverze amerických vojáků ke komunismu.⁹⁴

Antikultovní hnutí v té době nezasahovala jen do médií, ale i do právních institucí či dokonce do škol. Organizace Cittzens Freedom Foundation (CFF) se snaží varovat učitele, rodiče i děti

---

93 Srov. Thought Reform and the Psychology of Totalism: A Study of 'brainwashing' in China. *Thought Reform and the Psychology of Totalism: A Study of 'brainwashing' in China*. 1989.

94 Srov. YOUNG, Elizabeth Aileen. The use of the »Brainwashing« Theory by the Anti-cult Movement in the United States of America, pre-1996. *ZJR: Zeitschrift für junge Religionswissenschaft* [online]. 2012, **7**, 1-11 [cit. 2017-06-11]. DOI: 10.4000/zjr.387.

před zneužitím sektami; tento problém je prý stejně ohrožující jako alkohol, drogy nebo sex. CFF se pokoušela tyto programy zařadit do školních kurikul.

Posledními antikultovními organizacemi, které hrály roli v opozici proti davidciánům, byly evangelikální křesťanská organizace Watchman Fellowship a CRI. Ačkoli nemají žádný politický ani sociální vliv jako CAN, mají jejich řadoví členové vcelku účinné metody. Křesťanské výzkumné centrum – Christian Research Institute (CRI) uvedlo šest hlavních charakteristik, jimiž se údajně vyznačují nebezpečné náboženské skupiny. Smutnou ironií přitom je, že v tomto seznamu figurují i definice hodnot, které vyznávali prvotní následovatele Ježíše Krista. Kritika teologie Davidciánů byla také vícekrát publikována.⁹⁵

5.2.3 Apostaté

Přes všechny výše uvedené skutečnosti je třeba říci, že nejpodstatnější roli v odstartování kritiky vůči davidovcům hráli jednotlivci, a to sami bývalí členové davidciánské skupiny, totiž apostaté. Ti měli v případě tragického konfliktu s tímto hnutím hnutí klíčovou úlohu. Termínem apostata se označuje jedinec, který ve zlém odešel z určité organizace a vytvořil spojení s těmi, kdo jsou vůči ní v opozici. Tato role je konstruována v situaci, kdy je organizace ve stavu vysokého napětí s okolním prostředím. Členové komunity, z níž apostata odešel, ho většinou označí za odpadlíka od víry a „zrádce“.

Apostáze je specifický způsob, jak opustit samotné společenství; větší část odpadlíků odchází dobrovolně po době experimentace. Jiná situace nastává v případě napjaté situace s okolním světem, kdy se k odpadlictví může hlásit více lidí. Postupy apostatů popisuje Susan Palmer jako „tahy šachového střelce, jenž je schopen klikatě přeskočit obrannou linii nepřítele a ovládnout nová území“.⁹⁶

V případě, že apostata formuluje svůj příběh jako „příběh zajetí“, což se stává velmi často, ostatní ho vidí jako oklamanou, nevinnou oběť; apostatova stylizace do role hrdiny, který bojuje proti zlu, je tak lehce ospravedlněna. Totéž platí o jeho historkách, které bývají jednostranné a vytržené ze souvislostí. Zároveň to ale neznamená, že by si dotyčný celou věc úplně vymyslel, naopak jsou mnohdy jeho vyprávění v jádru pravdivá. Přitom se však dá velmi těžko rozpoznat, nakolik a v čem jsou tyto historky pravdivé, a kdy naopak už „hrdina“ přehání a přidává

---

95 Srov. WRIGHT, Stuart A. – PALMER, Susan. *Storming Zion: government raids on religious communities*. New York: Oxford University Press, 2016. s. 153.

96 Tamtéž.

vykonstruované informace. Takovýmto způsobem se přesto apostatovi dobře daří degradovat své bývalé společenství a poskytnout rádoby odůvodněné ospravedlnění opozici.

5.2.3.1 Marc Breault

V případě rozpoutání konfliktu s davidíány byl rozhodující osobou apostata Marc Breault, který dobře znal prostředí na Mount Carmel, odkud odešel v roce 1989. Sám o sobě pak tvrdil, že dříve býval „pravou rukou“ Davida Koreshe. Nejznámějším apostatou se stal především proto, že vytvořil výpověď o dění v davidíánské komunitě, kde se dle jeho slov schylovalo k brzkému válčení. Také se zasloužil o mobilizaci a organizaci veškeré opozice, která stála proti Koreshovi a podnítila vládu k jednání.⁹⁷ Dlouhodobá členka davidíánů Catherine Mattenson sama uvedla, že Marc Breault byl z jejího úhlu pohledu spouštěčem všech problémů, neboť do té doby žádné problémy s vládou neměli.⁹⁸

Po svém odchodu z komunity vydal Marc Breault knihu s názvem „Inside the Cult“ („Uvnitř sekty“), kde detailně popsal život u davidíánů. Učinil tak způsobem, který brzy získal zájem vládních autorit. Spoluautorem této knihy byl australský moderátor Martin King z televizní show „Current Affair“, který si do svého pořadu pozval Davida Koreshe. Později se svým štábem přijel natočit dokument na Mount Carmel, ale tento materiál chtěl použít proti Koreshovi a jeho stoupencům.⁹⁹

Marc Breault zpochybnil v očích veřejnosti postavení Davida Koreshe, a protože sám pocházel z Austrálie, zaměřil se především na své australské krajany a přemlouval je, aby také oni z komunity davidíánů odešli. Breault hrál roli oběti i zarytého bojovníka, který usiluje o dobro ostatních; evidentně se snažil tuto náboženskou skupinu zničit a byl pro to ochoten udělat maximum.

Toto poslání bral doopravdy vážně: když přiletěl z Austrálie do Waca, ihned na davidíány upozornil policii. Také si najal soukromého detektiva, který měl nasbírat veškeré informace, které by mohly tuto skupinu zničit. Nahlásil rovněž „znásilnění“ mladých následovatelek Koreshe a nezapomínal ani na kontaktování bývalých členů komunity. Jednomu z nich zavolaal a upozornil ho na to, že jeho dcera byla znásilněna Koreshem; následně také svědčil v této věci

---

97 Srov. LEWIS, James R. – PETERSEN, Jesper Aagaard. *Controversial New Religions*. New York: Oxford University Press, 2005. s. 87.

98 Tamtéž, s. 90.

99 Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 97.

u soudu. Rovněž se mu podařilo kontaktovat i Federální úřad pro vyšetřování (FBI) a nabídl svou případnou pomoc. Úřad ATF se s ním spojil dva týdny před obléháním Waca a doptával se ho na zásadní informace. Zanedlouho se tak stal hlavním informátorem americké vlády, ATF, FBI i kongresu, a dostával denní telefonáty.

Po odchodu Breaulta od davidíánů byla z komunity vyloučena Bundsova rodina, kterou pak Breault ihned kontaktoval. Zde již se začal rýsovat konflikt, neboť David Koresh měl s Robyn Bunds dítě. Vůdce davidíánů byl obviněn ze zneužívání dítěte, a tím začala bitva o dítě, což se projevilo i zvýšeným napětím v komunitě. Toto ovšem nebyla jediná aféra, do které byl Marc Breault zapojen. Stejně tak varoval rodinu Jewellů, jejichž dcera se prý měla stát další Koreshovou ženou. Společně pak podali na Koreshe trestní oznámení, ale případ byl uzavřen pro nedostatek důkazů.¹⁰⁰

Bylo zde více obvinění ze zneužívání, která vznikala především na základě praktikování nových Koreshových teologických doktrín, ale žádné z nich se neprokázalo. V roce 1992 se texaskému správnímu výboru na ochranu dětí nepodařilo doložit žádné pádné důkazy. Pozorné přezkoumání zneužívání dětí a žen na pozemku davidíánů označilo předložené důkazy za velmi slabé, dvojznačné a pochybné. Bylo přitom jasné, že David Koresh měl pohlavní styk minimálně s jednou nezletilou dívkou ze své komunity. Otázkou však zůstává, nakolik byl v tomto případě důležitý i souhlas dívčiných rodičů. Jediné, co je na základě dosavadních údajů jisté, je to, že zneužívání ani znásilnění na půdě komunity davidíánů nikdy nebylo prokázáno.¹⁰¹

Marc Breault nebyl jediným apostatou, který se od davidíánské komunity odloučil, ale ostatní apostaté nebyli zdaleka tak aktivní jako on. Breault byl velmi inteligentní muž, který předtím studoval náboženství i na univerzitě a jehož Koreshův výklad zpočátku z teologického hlediska velmi zasáhl. Po vyhlášení doktríny „Nové světlo“ ale v jeho učení přestal věřit.¹⁰²

V březnu roku 1992 Marc Breault spolu s Davidem Jewellem a ostatními odpůrci začali bezdůkazně tvrdit, že na duben chystají davidíáni hromadnou sebevraždu. Tvrdili, že když nikdo nezasáhne, může dojít „k druhému Jonestownu“. Napsali proto dopis texaskému poslanci

---

100 Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 97.

101 Srov. WRIGHT, Stuart A., - PALMER, Susan. *Storming Zion: government raids on religious communities*. New York: Oxford University Press, 2016. s. 111.

102 Srov. TABOR, James D. – GALLAGHER, Eugene V. *Why Waco?: Cults and the Battle for Religious Freedom in America*. London, England: The Regents of the University of California, 1995. s. 71.

Fredovi Uptonovi, která ho předal kolegovi Edwardovi, a ten dále FBI. Ten však případ odložil pro nedostatek důkazů. V květnu téhož roku pak na Mount Carmel zavítali pracovníci úřadu ATF a později i agent Aguirela. Breault se spojil s expertem, soukromým deprogramátorem Rickem Rossem, který se později stal hlavním poradcem ATF.

Rick Ross na zakázku rozmlouval členství jedincům patřícím do různých nových náboženských hnutí, a to na přání jejich rodin, které byly odtrženy od svých blízkých. Pojem neprogramování byl zaveden v Americe v sedmdesátých letech 20. století a rozumí se jím proces, který má člověku pomoci k vlastnímu prozření z oblužení „sektou“.¹⁰³ Tento fenomén byl známý ve Spojených státech hlavně v sedmdesátých a osmdesátých letech.¹⁰⁴

Rick Ross houževnatě bojoval proti novým náboženským hnutím a svou práci považoval za misi, jíž může bránit svou zem proti nebezpečným silám „sekt“. Byl proto dobře připraven na to, aby mohl účinně pomoci Marcu Breaultovi v boji proti této náboženské skupině, kterou považoval za nebezpečnou. To, že je naprogramování či deprogramování, které Ross při své práci také provozoval, v Americe zakázané jako neúčinné, ještě neznamená, že by se tento fakt stal všeobecným míněním.¹⁰⁵

5.2.4 Média a veřejnost

Apostaté velkou měrou utvářeli obsah informací v mnoha médiích během konfliktu. Většinová veřejnost čerpala informace o událostech především z masových médií. Znamená to, že každý průměrný občan si utvářel názor na dauidiány na základě toho, co se dozvěděl z médií, která sledoval. Jak již bylo v předchozích kapitolách zmíněno, do té doby o komunitě dauidiánů nikdo pořádně nevěděl.¹⁰⁶

Den před samotným konfliktem dalo vydavatelství Tribune Herald do tisku článek s názvem „The Sinfull Messiah“ („Hříšný Mesiáš“), který pojednával o Davidu Koreshovi. Článek vyšel

---

103 Srov. RICHARDSON, JT. Deprogramming: from private self-help to governmental organized repression. *CRIME LAW AND SOCIAL CHANGE* [online]. 2011, **55**(4), 321-336 [cit. 2017-06-24].

104 Srov. DIEM, Gordon Neal. Religious sects and cults. *Salem Press Encyclopedia* [online]. 2016 [cit. 2017-06-21].

105 Srov. WRIGHT, Stuart A. – PALMER, Susan. *Storming Zion*. s. 148.

106 Srov. WRIGHT, Stuart A. – PALMER, Susan. *Storming Zion*. s. 149.

ještě toho dne. Od té chvíle začala média hrát významnou roli v celé kauze, především pak po samotném zahájení konfliktu.¹⁰⁷

5.3 Průběh konfliktu

Dne 28. února roku 1993, přibližně okolo desáté hodiny ranní, vtrhlo na území Mount Carmel sedmdesát šest ozbrojených agentů z Úřadu pro kontrolu alkoholu, tabáku a střelných zbraní (BATF či ATF). Následovala přestřelka, při které byli zabiti čtyři agenti úřadu a pět davidiánů; další čtyři členové komunity včetně Davida Koreshe byli poraněni. Odpoledne, okolo sedmnácté hodiny, byli postřeleni další členové komunity, kteří se vraceli domů z práce. Jeden z nich zemřel a další dva byli posláni do vězení. Následujícího dne převzal vedení zásahu Federální úřad pro vyšetřování (FBI) a nastalo jedenapadesát dní obléhání usedlosti Mount Carmel.¹⁰⁸

Konflikt ve Waco byl popsán různými stranami odlišně, protože každá z nich měla jiný postoj k situaci i následnému řešení. Sociolog John Hall ve své studii tvrdí, že se tyto „skutečné příběhy“ zabývají rozdílnými výpověďmi jednotlivých sociálních aktérů, kteří byli zapojeni do stejné situace, ale jiným způsobem. Tento náhled na věc může pomoci přiblížit to, jak se jednotlivá rozdílná vysvětlení navzájem odlišují, zastiňují, interpretují jiným způsobem a zpochybňují. Navíc byla přetvořena účastníky konfliktu, přičemž samotná interpretace různých stran mohla ovlivnit následné vyvrcholení událostí.

Hall tvrdí, že se jednotlivé interpretace sbíhají v jednom bodě, který vytváří jednu pravdivou řečnickou nadvládu v celém příběhu. Když je výklad spojen s kulturním významem, vžije se i do spádu dalších událostí, které pak ovlivňují faktické a právní uvážení profesionálů (v tomto případě vlády). Jakmile se najde jedna strana příběhu, která se zdá být tou nejpravdivější, samotný scénář hlavního aktéra může být lehce zapomenut. To ale není vždy správným řešením, neboť mnohdy se k vyličení situace používá nahlížení od jednoho zdroje k druhému, vytvoří se více verzí příběhů a jejich příznivců. Tak tomu ale není v tomto případě. Verze příběhu Koreshových odpůrců vstoupila v platnost a svou daností, kterou sloužila druhé straně, vyvolala ozbrojený konflikt, který byl formován vyšetřováním ATF, obléháním a vyjednáváním.¹⁰⁹

---

107 Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 98.

108 Tamtéž, s. 57.

109 Srov. LEWIS, James R. – PETERSEN, Jesper Aagaard. *Controversial New Religions*. New York: Oxford University Press, 2005. s. 86.

5. 3. 1 ATF

ATF či BATF (Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives) je americký vládní úřad, který prosazuje federální právo v otázce zbraní, destilátů, daní z cigaret a výbušnin. Případ ve Waco byl tomuto úřadu přidělen taktickými plánovači především kvůli záznamu o střelbě na Mount Carmel z roku 1987, kdy se odehrával výše zmíněný spor o vedení.¹¹⁰

Úřad BATF byl založen v roce 1919 a od té doby prošel několika výraznými změnami. Především má na starost kontrolu daní z alkoholu, tabáku, zbraní a výbušnin. V sedmdesátých letech sdílel spolu s FBI společnou zodpovědnost za zákonnou výrobu, později se ale stal samostatným úřadem. V osmdesátých letech pak přišla vlna kritiky od majitelů zbraní, kteří nesouhlasili s přehnaným zabavováním zbraní, a prohlásili tento přístup za neústavní.

Tato situace byla prošetřena senátním podvýborem pro ústavu Spojených států a lépe pak byla definována úloha této státní instituce. Přesto je ATF (dříve více uváděn jako BATF) spojen především s kontroverzním případem Ruby Ridge, kdy vpád ATF skončil smrtí tří osob. Ani případ davidíánů se neobešel bez násilí.¹¹¹ Tehdejší zásah patřil mezi nejrozsáhlejší prosazování zákona.¹¹²

Úřad ATF neměl o davidíánech valné mínění. Bývalí členové hnutí popsali, že se Koreshovi stoupenci vidí ve svém vůdci jako v Bohu a poslouchají všechny jeho příkazy, dokonce i ty nové o ustanoveném celibátu, a tolerují i znásilňování malých dětí.¹¹³ Pro ATF byli davidíáni násilnou apokalyptickou sektou, která se připravovala na válku s vládou, čemuž odpovídal dosud neviděný rozsah přípravy.¹¹⁴ Tento poznatek přidali ke zbytku informací, které zapadaly do jejich negativní představy o davidíánech, a kvůli tomu pak přehlíželi a ignorovali jiné, protichůdné či neujasněné důkazy a svědectví.

---

110 Srov. BROMLEY, David – MELTON, Gordon J. *Cults, religion, & violence* [online]. Cambridge University Press, 2002 [cit. 2017-06-24] s. 161.

111 Srov. KOPEL, David B. Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives. *Salem Press Encyclopedia* [online]. 2016 [cit. 2017-06-08].

112 Srov. James R. a Jesper Aagaard PETERSEN. *Controversial New Religions*. New York: Oxford University Press, 2005. s. 80.

113 Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 61.

114 Srov. LEWIS, James R. a Jesper Aagaard PETERSEN. *Controversial New Religions*. New York: Oxford University Press, 2005. s. 82.

Jeden z agentů popsal rozhovor s osmiletým davidíánským chlapcem, který prohlásil, že chce brzy vyrůst, aby mohl mít také takovou zbraň jako ostatní muži v komunitě. Tvrdil, že všichni dospělí mají zbraně a děti s nimi mohly trénovat.

Pro agenty ATF ale toto nebyly jediné důkazy, které shledali jako důkaz pro svou verzi příběhu. Dozvěděli se např., že se v sídle davidíánů nacházejí i nepatřičné tiskoviny jako „Shotgun News“ („Novinky o zbraních“) či tzv. anarchistická kuchařka. Navíc, dle výpovědi apostaty Marca Breaulta, Koresh své členy nabádal ke sledování válečných filmů.¹¹⁵ Tyto skutečnosti agentům potvrdily pravdivost výpovědí apostatů: davidíáni se podle všeho připravovali k brzké válce s vládou.¹¹⁶ Věřili tomu, že davidíáni nejsou schopni sami racionálně uvažovat, a proto musejí být ve svém počínání zastaveni. Zároveň vnímali tuto situaci jako „druhý Jonestown“, ač akademici tento úhel pohledu zavrhnuli.¹¹⁷

Razie na davidíány byla nazvána operací „Trojský kůň“, agenti ATF jí ale přezdívali „Showtime“ (začátek programu či hlavní program). Na pozemek Davidíánů směli s příslušným povolením legálně vtrhnout, protože Koreshova komunita začala v tu dobu používat automatické zbraně, aniž by měla v pořádku všechny náležitosti. Při představě, že Koresh je mocný, bláznivý a manipulativní vůdce sekty, se cítili povinni najít o tom důkaz. Hlavní agent ATF Aguilera si dokonce přimyslel metamfetaminovou laboratoř, která se na usedlosti davidíánů měla nacházet.

Před samotným nájezdem ale ATF vyslal svého agenta Roberta Rodrigueze na obhlídku; on však v den konfliktu utekl, protože se bál, že bude prozrazen a zastřelen.¹¹⁸ Ve filmu „Waco Siege“ z roku 1993 Robert Rodriguez vypovídá o své tehdejší zkušenosti. Jako agent ATF viděl situaci hlavně z hlediska boje. Popsal komunitní zkoušení zbraní, v němž viděl přípravu na válečný konflikt, a celou dobu se cítil být ohrožen a testován Koreshem.

Dne 28. února 1993 v ranních hodinách, kdy už Rodriguez všem nebyl na místě, začalo obléhání Mont Carmel. Agenti ATF, ze svých dostupných zdrojů informováni o tom, že davidíáni jsou

---

¹¹⁵ Tamtéž, s. 89.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 91-92.

¹¹⁷ Srov. ROGERS, Janet. „GOD HELP US, WE ARE THE PRESS!\": PUBLIC PERCEPTION OF THE BRANCH DAVIDIAN CONFLICT. Arlington, 2013. The University of Texas. s. 33.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 14.

nevidaně vyzbrojeni a připraveni k boji – údajně podle počtu svých zbraní mohli vytvořit malou armádu.¹¹⁹

Dle agentů ATF prý davidíáni vystřelili při nájezdu jako první. Davidíáni na to měli zcela opačný názor, a tak nelze určit prvopočátek konfliktu. První výstřel údajně zasáhl dveře, které toho měly být důkazem, ale ty se ztratily.¹²⁰ Agenti ATF měli k dispozici helikoptéry, které kroužily nad hlavami Davidíánů. Následně sedm agentů seskočilo z helikoptér na střechu usedlosti, aby se dostali do pokoje, který měl být Koreshovou ložnicí.

Výsledkem prvního dne obléhání bylo dvacet zraněných agentů ATF a čtyři mrtví. Sám Koresh byl raněný, také minimálně tři davidíáni byli raněni a pět se nedožilo dalších dní obléhání. Večer téhož dne převzal vedení útoku FBI. Nová státní zástupkyně Janet Reno schválila ozbrojený útok na Mount Carmel, a to zejména kvůli údajně zneužívaným dětem, které byly uvnitř. V tomto kroku ji podpořil i prezident Bill Clinton.¹²¹

Samotný nájezd na Mount Carmel snad mohl dopadnout jinak, kdyby se o něm samotní davidíáni nedozvěděli. Stephen Higgins, který byl ve vedení ATF, chtěl razii zastavit, když moment překvapení nevyšel, neboť se bál, že skupina davidíánů zničí cenné údaje nebo spáchá hromadnou sebevraždu.¹²² Útok na jejich sídlo však zastaven nebyl.

5.3.2 Média

Úřad ATF žádal média, aby v den vpádu na Waco nedala do tisku článek o Koreshovi, novináři ale neuposlechli. Tento článek byl pro většinu první zprávou o Davidovi Koreshovi a pomohl utvářet všeobecné mínění o celkovém dalším průběhu.

V oblasti studií tolerance panuje shoda o tom, že média nám neposkytují zprávy, ale vytvářejí je. Se svým sociálním statusem, který má zároveň velkou moc, mají média velkou zodpovědnost, kterou by však neměla zneužívat. Neznamená to, že by o některých věcech neměla mluvit, ba právě naopak. Měla by vytvářet takový mediální obraz, který nebude mluvit

---

119 Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 63-64.

120 Srov. *Waco siege* 1993 [online]. [cit. 2017-06-24]. Dostupné z: <https://youtu.be/t0jTEzyf1yc>.

121 Srov. LEWIS, James R. *Violence and new religious movement*. New York: Oxford University Press, 2011. s. 125.

122 Srov. WRIGHT, Stuart. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. University of Chicago, 1995. s. 112.

neutrálně o rasismu, terorismu či utlačování, a zároveň bude vytvářet faktické pojetí novinek. Útok na Waco je důkazem, že nadržování jedné straně nemusí vždy dopadnout nejlépe.¹²³

První článek o davidíanech a jejich vůdci celkem jasně odpovídá na otázku, z jakého úhlu pohledu média přebírala informace. Článek, který vyšel v den zahájení razie na davidíánské sídlo, popisuje Koreshe takto jako muže, co s dolíčky na tváři v patnácti letech skončil se školou, ve čtrnácti se oženil a doteď si užívá pití při hraní na kytaru; údajně prý také vlastní devítimilimetrovou zbraň a sám se ochotně přiznává, že je hříšníkem, jenž nemá sobě rovného.

Z tohoto popisu je zřejmé, co si pak člověk, který důvěřuje zprávám z médií, pomyslí. Takovéto vyklreslení Davida Koreshe se objevovalo během celého obléhání sídla, přičemž nejvíce zpráv bylo zveřejněno první týden. Noviny „USA Today“ o Koreshovi napsaly, že je jako „wacko from Waco“, což v překladu znamená „pošuk“ či „magor“ z Waco.

Stejně, a ještě horší články se objevovaly i v ostatních médiích; důraz byl kladen na „podivína“, který svým charismatem „rockové hvězdy“ negativně ovlivňuje nevinné lidi. Přitom charisma je pouhým sociálním konstruktem a lidé si charismatického člověka vybírají sami.¹²⁴ Zprávy se ubíraly způsobem, který podněcoval dojem, že ne všichni lidé mají stejná práva. Média označovala nová náboženská hnutí jako sekty, což už samo o sobě má stigmatický nádech a rozhodně se nesnaží vytvořit neutrální obraz. Podněcuje k nenávisti a vysmívání se nového náboženského hnutí což rozhodně nepomáhá řešit danou situaci v míru a spravedlnosti pro obě strany.¹²⁵

Jeden z nejdůležitějších faktorů je společensky negativní podstata daného příběhu, podaná ve srozumitelné a stručné formě, která publiku umožní komplexní událost zachytit. Axiomem žurnalistiky je, bez ohledu na médium, uvádění prvotně špatných zpráv na prvním místě.¹²⁶ Události jako ve Waco, kdy se politika s náboženstvím setkává v konfliktu, jsou vzácné, a proto je jejich atraktivita pro novináře velká: lidé si takových zpráv více všímají a prodej se zvyšuje.¹²⁷ Málomterému médiu tato událost unikla, jejich výpovědi však byly velmi podobné.

---

123 Srov. BROMLEY, David a J. Gordon MELTON. *Cults, religion, & violence* [online]. Cambridge University Press, 2002 [cit. 2017-06-24]. s. 163.

124 Srov. The Scope of tolerance. s. 242.

125 Srov. COHEN-ALMAGOR, Raphael. *The scope of tolerance: studies on the costs of free expression and freedom of the press*. New York, NY: RoutledgeCurzon, 2005.

126 Srov. WESSINGER, Catherine. *The Oxford handbook of millennialism*. 2011. s. 718.

127 Srov. ROGERS, Janet. „GOD HELP US, WE WANT THE PRESS!\": PUBLIC PERCEPTION OF THE BRANCH DAVIDIAN CONFLICT. Arlington, 2013. The University of Texas. s. 22-24.

Informace o zraněném agentovi ATF v textu většinou nechyběla, zato o počtech zraněných davidíánů jsme se všude nedočetli.

Jsou to však média, která vybírají, kde bude umístěn objektiv, na co se zaměří, jak dlouho bude pořizovat záznam, a které aspekty událostí naopak zůstanou mimo záběr. Přitom se počítá s maximální objektivností podaných zpráv, kdy novináři budou shromažďovat informace z více zdrojů, aktérů a nebudou spoléhat jen na prohlášení úřadů.

V případě kauzy ve Waco však žádný z těchto předpokladů neplatil. Jakmile obléhání uvízlo na mrtvém bodě, převzal FBI naprostou kontrolu nad přísunem informací médiím a zakázal jim komunikovat s davidíány, kteří byli uvnitř sídla. Zpravodajové byli odsunuti tři sta mil od Mount Carmel a jako zdroj informací jim sloužily informativní schůze s FBI. Tam se jim dostalo takové verze příběhu, která byla jednotná a vyhovovala úředním cílům. Šířily se i dezinformace o obležené skupině a zprávy se upravovaly tak, aby vládní reputace zůstala v co nejlepším světle.

Novinář Terry Kliewer vylíčil, že si během celé operace připadal jako nástroj FBI, který měl jedinou verzi příběhu, a tak bylo velmi těžké získat alternativní informace. Není proto příliš překvapující, že novináři používali citově zabarvená slova, která přibližovala úhel pohledu FBI. A tak se stalo, že domov davidíánů se stal „nepřátelskou základnou“ a federální agenti nazvali „muži zákona“.¹²⁸

Kritickou roli v utváření negativního názoru u veřejnosti hrála dvě hlavní média, a to noviny „Tribune Herald“ a australský televizní pořad „A Current Fair“. Tyto sdělovací prostředky vycházely z tvrzení apostaty Marca Breaulta.¹²⁹

5.3.3 Antikultovní hnutí

Apostaté, kteří předávali informace jak vládním institucím, tak médiím, očekávali, že se na Waco schyluje k dalšímu Jonestownu. Mysleli si, že svými výpověďmi o tom, co prožili, pomohou zachránit ostatní před brzkou katastrofou. Hlavní hnací silou byl již zmíněný Marc Breault s rodinou, jehož mínění a rady byly využity v průběhu obléhání Waco.¹³⁰

---

128 Srov. COWAN, Douglas E. - BROMLEY, David G. *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013.s. 141

129 Srov. <http://www.bbc.com/future/story/20140728-why-is-all-the-news-bad>.

130 Srov. COWAN, Douglas E. a BROMLEY, David G. *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013. s 139-145.

Někteří přeživší davidíáni tvrdili, že Marc Breault viděl Koreshe jako svého rivala, ale to Breault popírá. Sam popisuje, jak těžké pro něj bylo z Mount Carmel utéci. Když ATF zjistil, jak velké množství zbraní má Koresh ve své komunitě, Breault jim poradil, že k zatčení Koreshe bude nejlépe použít násilí. Tvrdil dokonce, že to je jediným řešením.¹³¹

V březnu pak deprogramátor Ross poradil federálnímu úřadu, aby Koreshe dehonestoval a snažil se dostat se mezi něj a jeho následovatele. FBI věřil jeho úsudku, protože Ross měl dlouhodobé zkušenosti s deprogramátorstvím. Podle úsudku odborníků by však nejspíše i student psychologie lépe odhadl situaci než on. Důležitou roli v konfliktu hrál také psychiatr dr. Mikon z antikultovní organizace CAN, který také dával rady při zásahu.

Členy antikultovního hnutí byly osoby, do kterých byla při průběhu konfliktu vkládána hlavní důvěra. Nabídnutá pomoc religionistů nebyla přijata, naopak, ti byli stroze odmítnuti.¹³² Po přečtení a poslechu části knihy sedmi pečetí odborníci na religionistiku zjistili, že Koresh posuzuje biblické události na základě reality. Pochopili, že postupně pomyslně otevírá další pečetě, a proto mu v dubnu 1993 nabídli svou alternativní verzi výkladu pečetí. Arnold a Tabor v rádiu tvrdili, že otevírání páté pečetě může trvat mnohem déle, snad dokonce roky. Tento krok byl úspěšný, protože jim po dvou týdnech Koresh poslal dopis s oznámením, že až dopíše svou knihu, všichni opustí Mount Carmel.

5.3.4 Davidíáni

Jak adventisti sedmého dne, tak i davidíáni ve všech svých vývojových fázích věřili, že nástupu Božímu království na zem bude předcházet násilí spojené s násilným obřadem z biblické pasáže. Pojetí formy, kterou se bude tato závěrečná událost odehrávat, se ale lišila ve všech příbuzných skupinách. Na jednom společném výkladu se však shodli: Amerika v událostech posledních dnů hraje důležitou roli, a to nejen lokací, ale i jako představitel katolické církve, tedy nepřitele a satana. Tato interpretace je převzata z třinácté kapitoly Zjevení, kde se objevuje popis dvou šelem, které se rouhají proti Bohu a obelhávají lidstvo, takže mu nezbyvá nic jiného než se dát na správnou víru. Jedna šelma se má vynořit z vody a druhá na zemi, jíž je právě Amerika. Davidíáni se mají mít na pozoru, aby včas rozpoznali výbojnou stránku Ameriky.

---

131 Srov. WRIGHT, Stuart, A. Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict. University of Chicago, 1995. s. 86-87.

132 Tamtéž, s. 84.

Když tedy v neděli ráno, dne 28. února 1993, dorazilo na Mount Carmel osmdesát černě oděných, těžce ozbrojených agentů, kteří vyskákali z nákladních aut, nejhorší obavy davidíánů se naplnily; zároveň se však potvrdil eschatologický výklad jejich učení.

Také přihlížejícímu divákovi, alespoň průměrně znalému bible, by tento pohled na razii ve Waco mohl připomenout toto apokalyptické poselství. Davidiáni na něj čekali, a tak to pro ně byl jasný signál o vpádu silné šelmy útočící na území svatých a započínající válce.¹³³ Zpočátku byl i sám David Koresh překvapen tímto průběhem, protože dříve učil, že se podobná situace má odehrát v Jeruzalémě na hoře Sion; pak ale změnil názor a uznal jako možnou variantu i to, že by se část událostí eschatonu mohla odehrát i v Texasu. Samotný konec světa předpověděl na dobu o dva roky později.¹³⁴

Pro davidány byl tedy vpád agentů na jejich území jasným znamením, že se poslední čas přiblížil, a upevněním jejich víry. Vždyť ozbrojené jednotky rozbíjely jejich domov, který budovali dlouhou dobu. Způsob, jakým se je agenti ATF a později FBI snažili dostat ven, měl daleko k vyjednávání – spíše připomínal poslední bitvu dobra a zla, která byla důležitým prvkem v jejich víře. Věřili, že se je státní agenti snaží zabít. Pohled, který se jim naskýtal z vnitřku svého obydlí na Mount Carmel, toto mínění jen utvrzoval.¹³⁵

---

133 Srov. TABOR, James D. - GALLAGHER, Eugene V. *Why Waco?: Cults and the Battle for Religious Freedom in America*. London, England: The Regents of the University of California, 1995. s. 81-90.

134 Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 91-93.

135 Srov. NEWPORT, Kenneth G. C. *The Branch Davidians of Waco: the history and beliefs of an apocalyptic sect*. New York: Oxford University Press, 2006.

6. Politické příčiny násilného vyvrcholení konfliktu

Zásahy vládních jednotek ve Waco lze stěží označit za přiměřené. Vládní autority nebyly obeznámeny s tím, jakou hnací sílu může náboženská víra mít, respektive jakou sílu měla víra davidciánů. Jakkoliv absurdní se mohla zdát jejich religiozita, bylo zásadní chybou nebrat ji v úvahu. Cizí představy, které se jeví absurdními, nesprávnými a morálně neslučitelnými v očích druhých, popohání vyznavače k jejich uskutečnění. Odmítnutí ostatních vede ještě k většímu zatvrzení. V tomto případě se navíc jednalo o mileniální náboženskou skupinu, u níž lze vyhrocené jednání očekávat.¹³⁶

Socioložka Nancy T. Ammerman uvádí čtyři důvody, proč byl při nájezdu na Mount Carmel ignorován náboženský aspekt. Nejprve připomíná Weberovu teorii o náboženství jako cizí kategorii, která si žije sama pro sebe. Agenti byli dle jejího názoru lidé, kteří neměli dostatečnou zkušenost s náboženskými projevy a moc nechápali, proč by měl někdo věřit v něco, co není označitelné v denní realitě. Dalším faktem je, že jakmile vynucovací jednotky dostanou případ, v němž je zapojen náboženský prvek, jednoduše označí viníka a náboženství jde stranou.

ATF se pokusil postavit kauzu proti davidciánům, a tak se soustředil na sběr informací, které by mohly poskytnout strategické potvrzení jejich plánu vniknout na Mount Carmel a zbytečně je nevyvracely. Týden po začátku konfliktu byl kontaktován Glenn Hilburn, religionista z Baylorovy univerzity, který nabízel zjednodušený výklad sedmi pečeti. Za celou dobu ale jeho pomoc nevyužili. Agenti, kteří byli v celkovém dění již údajně přetíženi informacemi, Hilburnovu nabídku na odbornou pomoc nevyužili.¹³⁷

Stuart Wright namítá, že špatných úsudků a rozhodnutí ze strany vládních sil bylo více, ať už je řeč o tom, že při útoku na sídlo davidciánů bylo uvnitř mnoho dětí, dospívajících i těhotných žen, nebo o psychologickou válku, kterou započal FBI, či o vypuštění slzného plynu. Ne všechny kroky vládních jednotek byly promyšleny dlouho dopředu.¹³⁸

---

136 Srov. TABOR, James D. a Eugene V. GALLAGHER. *Why Waco?: Cults and the Battle for Religious Freedom in America*. London, England: The Regents of the University of California, 1995. s. 10-11.

137 Srov. WRIGHT, Stuart – PALMER, Susan. *Storming Zion: government raids on religious communities*. New York: Oxford University Press, 2016. s. 121.

138 Srov. BARKUN, Michael. Reflection after Waco: Millennialists and the state. *The Christian Century*. 1993. s. 566–7.

6.1 Příprava konfliktu

Na přípravě razie na skupinu davidíánů se podílelo přibližně osmdesát agentů, kteří akci nacvičovali tři dny předem a kteří zažádali o povolení vniknout na pozemky „sektu“. ATF je pro den vpádu vybavilo třemi helikoptéry „Národních strážců“. Cílem této operace bylo zatknout Davida Koreshe. V prohlášení agentů, kteří se na zásahu podíleli, pak stálo, že lidé na Mount Carmel měli nelegální zbraně a výbušniny.¹³⁹

Agentům při přípravě pomáhaly speciální armádní jednotky (U.S. army), které budoucí útočníky učily potřebným znalostem sloužícím k boji a záchraně raněných. Problémem ale bylo, že agenti ATF přesto nebyli dostatečně připraveni, trénováni ani zvyklí na tento typ útoku. Jak komentuje religionista Dr. Tony Cooper, žádné federální nebo civilní jednotky, které se zabývají vymáháním zákona, nejsou cvičené na vojenský zásah. Rovněž agenti ATF potvrdili tuto výpověď, a poukazovali také na to, že davidíáni měli paradoxně k dispozici lepší vojenské vybavení než oni sami.

Otázkou zůstává, proč Davida Koreshe nezatkli samostatně. Tento způsob vyřešení události byl ale ze strany úřadů zamítnut kvůli námitkám antikultovního hnutí, které tvrdilo, že Koresh je natolik nebezpečnou osobou, že by se tato taktika nemusela vyplatit. Proto bylo rozhodnuto, že Mount Carmel padne násilím.¹⁴⁰

6.2 Vpád do sídla komunity

Předtím, než ATF vnikl na území davidíánů, se ke Koreshovi dostala zpráva o plánovaném útoku. Předem připravovaný efekt překvapení tak byl zničen. Někteří agenti byli pro zastavení útoku, velitel jim však nevyhověl. Ještě v době před zahájením útoku se o plánu dobýt jejich sídlo dozvěděli i zbývající davidíáni, a mohli se tak na nadcházející události psychicky připravit.¹⁴¹

Prvotní rozhodnutí agentů ATF vrazit na Mount Carmel násilným způsobem se setkal s mnohočetnou kritikou.¹⁴² Zachovaly se např. telefonní pásky, z nichž se zjistilo, že se David Koresh v prvních minutách útoku volal na linku 911, tedy telefonní číslo pro stav nouze.

---

139 Srov. A. WRIGHT, Stuart. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. University of Chicago, 1995. s. 284–288.

140 Srov. WRIGHT, Stuart. A. *Justice Denied: The Waco Civil Trial*. *Nova religio*. 2001, s. 5.

141 Srov. ROGERS, Janet. *"GOD HELP US, WE ARE THE PRESS!": PUBLIC PERCEPTION OF THE BRANCH DAVIDIAN CONFLICT*. Arlington, 2013. The University of Texas. s. 40.

142 Tamtéž, s. 165.

Přepojen byl na jistého agenta Lynche. Koresh se po telefonu snažil domluvit, protože některé z jeho dětí byly postřelené, a začal vysvětlovat svou teologii. Panu Lynchovi však taková rozmluva přišla zbytečná, a tak chtěl konverzaci směřovat jinam. To ale nikam nevedlo. Jakmile chtěl změnit téma, David Koresh mu namítl, že také život a smrt je teologií, neboť tak on útok na svoji komunitu chápal.¹⁴³

Nepřiměřený zásah ATF přinesl desítky obětí na obou stranách. Ženy, které byly uvnitř, tvrdily, že před hlavní střelbou byly vypáleny střely z helikoptér, které zabily minimálně čtyři davidjány. Téhož dne pak televize CNN vysílala živý rozhovor s Davidem Koreshem. Po skončení vysílání byly z komunitního sídla propuštěny čtyři děti.¹⁴⁴

6.3 Obléhání sídla dle dějového uspořádání Carol Moore

Agenty ATF, kteří při zásahu nebyli příliš úspěšní, vzápětí vystřídali agenti FBI a převzali kontrolu nad obléháním, jež se protáhlo na dobu jedenapadesáti dní. Federální úřad pro vyšetřování byl také v kontaktu se členy antikultovního hnutí. Prvního března již velel zásahu speciální agent Jamar a na místo dorazily i speciální jednotky FBI –HRT (Hostage rescue team), tým, který zastává elitní protiteroristickou složku FBI. Dohromady bylo všech agentů téměř šest set sedmdesát, přičemž byli povoláni z různých oblastí a složek. Tento příkaz byl udělený kvůli náročné kontrole a obraně na území davidjánů. Pověly k akci agenti dostávali z kampusu texaského gymnázia, kde bylo sídlo plánovači útoku.¹⁴⁵

Spolu s HRT přijeli na území Mount Carmel i tanky. Všechny telefonní linky byly odpojeny pro davidjány odpojeny. Koresh měl zvláštní přání, aby mohl svůj teologický výklad přednést v národních zprávách. Tvrdil, že pak všichni odejdou z Mount Carmel. Další den dvě ženy se čtyřmi dětmi a Koreshovou nahrávkou opustily usedlost davidjánů. Následně na to byly obě odsouzeny za vědomé užití zbraní a zabití několika agentů.

Namluvená nahrávka Davida Koreshe byla přehrána toho dne odpoledne na stanici KRLD, na rádiové stanici v Texasu a Křesťanské síti. Několik hodin se pak davidjáni v čele s Koreshem připravovali k opuštění své usedlosti. Někteří z nich dokonce zvažovali i sebevražedný plán. Nakonec ale Koresh předal FBI informaci, že mu Bůh sdělil, aby ještě několik hodin posečkal.

---

143 Srov. NEWPORT, Kenneth G. C. *The Branch Davidians of Waco: the history and beliefs of an apocalyptic sect*. New York: Oxford University Press, 2006. s. 236.

144 Srov. TABOR, James D. - GALLAGHER, Eugene V. *Why Waco?: Cults and the Battle for Religious Freedom in America*. London, England: The Regents of the University of California, 1995. 98–100.

145 Srov. ROSENFELD, Jean E. The Use of the Military at Waco. *Nova Religio.*, 178–182.

Davidiáni se snažili vládním složkám vysvětlit, že stejně jako agenti čekají na rozkazy svých velitelů, tak i oni očekávají příkaz od Boha, který však momentálně dal skrze Davida Koreshe znamení, že ještě nenastal správný čas.

Další dny odcházely ze sídla staré ženy a děti a Koresh pokračoval ve vysvětlování svého biblického výkladu. Chtěl, aby vyjednávači FBI pochopili, o co mu jde. Ti však chtěli, aby poslal ven ještě další děti, ale to už uvnitř sídla zůstaly především jeho vlastní, „Boží“ děti, a agenti FBI nechápali, jaký teologický význam svému potomstvu přičítal.

Po týdnu obléhání jeden člen davidíánů, Steve Schneider, popsal vyjednávačům, jak situaci vidí oni. V komunitě si mysleli, že FBI chce zapálit hlavní budovu, a zničit tak přímé důkazy o tom, že na předtím agenti ATF stříleli. Koresh nabídl, že pošle ven jedno dítě, když si bude moci promluvit s agentem Rodriguezem. To však bylo zamítnuto.

Religionista Arnold Philips také navštívil Mount Carmel, a to po týdnu obléhání. Přišel se podívat na schůzi, kterou FBI uspořádala speciálně pro tisk. Nabízel agentům poskytnutí svých odborných služeb. Mluvčí FBI ale namítl, že neexistuje nikdo, kdo by mohl rozumět Koreshovým slovům. Tento arogantní postoj jasně vypovídá o tom, že Koreshe považovali spíše za pomatence než soudného člověka, s ním by bylo možné se domluvit. Stejně tak byli odmítnuti i rodinní příslušníci, kteří chtěli s vyjednáváním pomoci.

Davidiáni pak uvnitř svého obydlí pochovali tělo jednoho ze svých blízkých a ven poslali videokazetu, na níž zraněný Koresh představuje své pokrevní děti. Následně poslali ještě další kazetu, na které znovu vysvětlovali, proč se rozhodli počkat na nové rozhodnutí Boha a neopustili svůj domov. Přáli si, aby tyto záznamy byly předány médiím. Uvědomovali si, jakou sílu má mediální obraz – je však odlišoval a demonizoval v očích ostatních. Z okna budovy vyvěsili papírový transparent, na němž stálo: „God, help us, we want the press!“ („Bože, pomoc nám, my chceme novináře“!) Téhož dne pak FBI začala na obklíčené davidíány uplatňovat nátlakovou strategii.¹⁴⁶

---

146 Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 70–72,

6.4 Stresová strategie

Devátého března nastal začátek taktických nátlaků ze strany FBI. Agenti nejprve davidíánům vypínali, zapínali, a nakonec definitivně vypojoili elektřinu. Tyto praktiky se později rozjely v tzv. opravdovou „psychologickou válku“ s cílem zcela zničit protivníka. Ve stejné době se davidíáni dozvěděli, že všechny děti, které opustily Mount Carmel, jsou v rukách státní péče, což je odradilo posílat další děti ven.

Přesto den poté FBI vyslala videonahrávku, v níž je přesvědčovala, ať odejdou ze svého sídla v míru. Následná komunikace pak trvala dlouhou řadu hodin. Dvanáctého března pak dostává případ Waco dostala na starost nová obhájkyň Janet Reno.

Kvůli neopouštění sídla přistoupil FBI k razantnímu kroku – vypojoila elektřinu úplně. To samozřejmě davidíány popudilo, protože museli protřpět studené noci. Davidián Schneider si byl téměř jist tím, že je vláda nechce vypudit, nýbrž zabít. Čtrnáctého března obyvatelé sídla opět vyvěsili transparent s žádostí, aby s nimi novináři udělali rozhovory. Namísto toho je však FBI začala rušit ze spaní hlasitými zvuky a světlem.

Den na to se zdálo, že se situace přece jen bude vyvíjet pozitivním směrem: davidíány totiž potěšil zájem religionisty Arnolda o jejich teologii. Schneider navrhl rozmluvu s ním, že je třeba najít alternativní řešení spojené s jiným výkladem bible, který by vysvětloval odchod z jejich domova. Speciální agent, ale tuto možnost zamítl a rozhodl o nenaslouchání, neboť už měl dost „biblického tlachání“.

Davidiáni se snažili světly a morseovou abecedou předat novinářům zprávu o tom, že agenti FBI porušili jejich domluvu. Pokračoval a stupňoval se psychologický nátlak v podobě hlasitých zvuků pouštěných z mikrofону.

Nakonec se davidíánům dostala do rukou nahrávky od religionisty s alternativním biblickým výkladem, a tak Koresh slíbil, že vyjdou již brzy. Mezitím byli další dva davidíáni zatčeni a několik dospělých dobrovolně opustilo pozemek. FBI ale nepřestával v nátlaku a pouštěl dovnitř domu velmi vysoké tony. To Koreshe i Schneidera popudilo, a tak i nadále odmítali opustit Mount Carmel. Příští dny se z mikrofónu ozývaly sirény a směsice jiných nepříjemných zvuků. Byly mezi nimi i zvuky helikoptér a divokých zvířat.

Kolem dvacátého března začal FBI rozmyšlet jinou stresovou taktiku, a to vypouštěním slzného plynu. Koresh dostal dopis, který sliboval rozeslání jeho poselství do světových médií a vysvobození od vězení, jestliže vyjde ven. Koresh však tento dopis roztrhal. Od té doby už davidíáni nechtěli vyjednávat. FBI jim celou noc pouštěla světla a zvuky, které je rušily ze spánku.

Religionisté se dozvěděli o plánovaném plynovém útoku a snažili se ho FBI rozmluvit. Navíc vystoupili v rádiu, které davidíáni poslouchali, a nabídli jinou interpretaci Zjevení Janova. Tvrdili, že je Bůh nechce nechat umřít kvůli Babylonu právě v tento čas. Davidíáni byli rozhodnutí vyjít ven, až skončí svátek Pesach. Jejich rozhodnutí se ale změnilo poté, co jim během slavení Pesachu agenti FBI stále pouštěli uvnitř zvuky, které je velmi rušily. Pak FBI zvuky vypnul, ale jen na jeden den, aniž by měl povědomí o tom, že svátek Pesach trvá celý týden.

Koresh měl ještě jednu prosbu – chtěl dokončit knihu sedmi pečeti. Poslal dopis, v němž se zavazoval k tomu, že vyjde ven, jakmile tuto knihu, kterou mu diktuje sám Bůh, dokončí. Ke státní zástupkyni Reno se ale tato informace nedostala, a ta „v dobré víře“, že slzný plyn není škodlivý pro děti, podepsala povolení k zásahu tímto plynem. Bohužel jí bylo zamlčeno, že slzný plyn je vysoce jedovatý a hořlavý. Se zásahem souhlasil i Bill Clinton.

Devatenáctého dubna v brzkých ranních hodinách začal vlastní útok na komunitní sídlo. Byl vyvíjen tlak na sociálními pracovníce, aby opustili zasažený prostor, přičemž jedna z nich při odchodu prohlásila, že agenti chtějí pobít všechny davidíány, bez ohledu na ženy a děti. FBI použila ruční granátové zařízení, které bylo mířeno na obydlí na Mount Carmel. K proniknutí dovnitř napomáhaly tanky – najížděly na budovy a vypouštěly slzný plyn.¹⁴⁷

Děti a ženy si snažily zakrýt mokkými přikrývkami obličej, aby nebyli zasaženi plynem. Okolo jedenácté hodiny už tanky zdemolovaly celé části budov. Velitel konfliktu pustil do reproduktoru svou výzvu Davidu Koreshovi, aby opustil prostor předními dveřmi, a ulehčil tím situaci. Nikdo však ven nevyšel a okolo třinácté hodiny začala hlavní budova hořet.¹⁴⁸ Příčina požáru byla nejasná: Davidíáni sváděli založení ohně na agenty FBI, a ti zase tvrdili opak. Přeživší davidíáni zamítli sebevraždu. Religionisté se přiklánějí k tomu, že za požárem stáli

---

147 Srov. WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. - New York: Seven Bridges Press, 2000. s. 74-81.

148 Srov. E. COWAN, Douglas a David G. BROMLEY. *Sekty a nová náboženství*. Grada Publishing, 2013. s. 128.

spíše davidíáni, neboť oheň patří k apokalyptickým událostem. I když se některým davidíánům podařilo během požáru utéct, stejně byla bilance konfliktu truchlivá: během obléhání Mont Carmel zahynuli celkem osmdesát dva davidíáni, přičemž mezi nimi byli bez rozdílu jak dospělí, tak i děti. Z vládních jednotek zemřeli čtyři agenti.¹⁴⁹

---

149 Srov. WRIGHT, Stuart. A. Justice Denied: The Waco Civil Trial. *Nova religio*. 2001, s. 5.

7. Reflexe konfliktu s časovým odstupem

Na davidíánský konflikt byl naprosto jiný náhled v dobu, kdy se tragédie odehrála, a následovně. Každopádně se z události ve Waco se stal silný příběh, který je interpretován z mnoha stran a nevymizel z obecného amerického povědomí.¹⁵⁰ Přinesl mnoho obětí ale i ponaučení pro americkou společnost, kterou tento konflikt donutil v jistých směrech změnit přístup k novým náboženským hnutím.¹⁵¹

Navíc se z něj z této kauzy stal učebnicový příklad toho, jak to vypadá, když se střetnou dva rozdílné kulturní či společenské světy, a jak snadno se tématem mnoha politiků před volbami stává postoj k politicko-náboženskému konfliktu.¹⁵² To z této události vytvořilo ojedinělý úkaz v moderní americké historii.¹⁵³

Přesto nelze říci, že by se podobný případ v historii nikdy neobjevil. Například v Německu v 16. šestnáctém století se během selské války radikální německý reformátor Thomas Müntzer zapojil do konfliktu, který pro něj měl zcela beznadějně vyhlídky.¹⁵⁴ Měl totiž k dispozici mnohem menší počet vojáků než jeho protivníci. Byl však přesvědčen o tom, že právě nastává rozhodující bitva mezi dobrem a zlem a konec světa se bezprostředně blíží. Také v tomto případě vládnoucí autority podcenily sílu náboženského zanícení a nevěnovaly pozornost síle charismatického vůdce, jehož jeho stoupenci následovali ve stejné víře. Ani tenkrát nebyla doceněna spojitost náboženství a násilí.¹⁵⁵

Obléhání Waco je srovnáváno s tragédií v Jonestownu a s razií nazvanou Randy Weaver, která se stala dříve.¹⁵⁶ Nebyly to ale jediné střety mezi novými náboženskými hnutími a vládou, která proběhly na půdě Spojených států. Několik let předtím policie ve Filadelfii omylem zapálila dům jednoho z náboženských hnutí. V devadesátých letech se podobné schéma odehrálo v

---

150 Srov. DOHERTY, Jayne. Why Waco Has Not Gone Away: Critical Incidents and Cultural Trauma. *Nova religio*. 2001, s. 186–187.

151 Srov. ROGERS, Janet. "GOD HELP US, WE ARE THE PRESS!": PUBLIC PERCEPTION OF THE BRANCH DAVIDIAN CONFLICT. Arlington, 2013. The University of Texas.

152 Srov. WESSINGER, Catherine. The Oxford handbook of millennialism 2011. s. 223.

153 Srov. LEWIS, James R. a Jesper Aagaard PETERSEN. *Controversial New Religions*. New York: Oxford University Press, 2005. s. 79.

154 Srov. Thomas Müntzer: German religious reformer. *Encyclopædia Britannica* [online]. [cit. 2017-07-07]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Thomas-Muntzer>.

155 Srov. BARKUN, Michael. Reflection after Waco: Millennialists and the state. *The Christian Century*. 1993, s. 4.

156 Srov. ROGERS, Janet. "GOD HELP US, WE ARE THE PRESS!" s. 6.

Missouri a pak v Idaho, kde si zásah taktéž vyžádal oběti.¹⁵⁷ V těchto letech bylo ve Spojených státech celkem čtrnáct nájezdů na nová náboženská hnutí.

Zátahy na nová náboženská hnutí se tak staly samostatným fenoménem ke studiu. Religionista Wright a socioložka Palmer, kteří studují nová náboženská hnutí déle než třicet let, společně napsali knihu o této problematice, založenou na svých výzkumech a pozorováních. Nazvali ji jménem hory Sion, na němž se má dle proroctví uskutečnit bouřlivý Poslední soud.

Vládní úředníci a agenti jsou ve veřejném povědomí většinou pojímáni jako lidé, kteří by měli svůj lid ochraňovat a snažit se pro něj hledat pokojná, pokud možno nenásilná řešení. Toto historické povědomí drží např. obecné mínění o policii a v demokratických zemích je použití zbytečného či nadměrného násilí. Autoři knihy „Storming Zion“ („Bouřlivý Sion“) se shodují v tom, že většina obvinění nových náboženských hnutí měla a mohla být vyřešena nenásilnější cestou. Při vyšetřování jednotlivých případů došli odborníci k závěru, že vládní jednotky v mnoha případech použily stejné postupy, jako by nová náboženská hnutí byla teroristy či organizovanými gangy. Přístup k nim by ale měl být jiný, už jenom z toho důvodu, že u nových náboženských hnutí nemají vládní jednotky přesnou představu o úmyslech ani vyzbrojení skupin.¹⁵⁸ Situace se pak může zvrtnout, jako tomu bylo v případě Jonestownu, kdy první střela vyšla od člena náboženského hnutí.

Konflikt ve Waco je často v médiích přirovnáván k událostem v Jonestownu, i když nemá mnoho stejných rysů; jednou věc však mají jistě společnou – po tradické události došlo mj. k naprosté proměně vidění konfliktu. Situace se začala přehodnocovat a vláda musela uznat, že nese zodpovědnost nejen za to, co se stalo, nýbrž i za průběh obdobných akcí v budoucnu.¹⁵⁹

7.1 Situace po konfliktu

Změna v zobrazení události ve Waco proběhla i v médiích, která hýbala všeobecným míněním při konfliktu i bezprostředně po něm. Religionistka Rogers ve své studii analyzovala padesát tiskových médií a dopisů, které noviny dostávaly, a sledovala, jak se informace postupně proměňovaly. Stejně jako tato situace způsobila proměnu vidění událostí odborníky, změnilo se i vidění v populární kultuře a médiích. Proto také došlo k obratu ve veřejném mínění, které

---

¹⁵⁷ Srov. BARKUN, Michael. Reflection after Waco: Millennialists and the state. *The Christian Century*. 1993, s. 4.

¹⁵⁸ Srov. WRIGHT, Stuart.A a Susan PALMER. *Storming Zion: government raids on religious communities*. New York: Oxford University Press, 2016.

¹⁵⁹ Srov. ROGERS, Janet. „GOD HELP US, WE ARE THE PRESS!“s. 6.

je všeobecně více ovlivněno pocity než samotnými zdůvodněnými postoji. Veřejné mínění pak ovlivňuje i činy politických zástupců

Při konfliktu ve Waco většinová veřejnost věřila tomu, že to, co dělá vláda, je správným řešením. Těsně po konfliktu, ještě před přehodnocování události, přes sedmdesát procent respondentů souhlasilo s vládním zásahem včetně vpuštění slzného plynu. Devadesát procent dotázaných občanů věřilo, že za celou tragédii je zodpovědný David Koresh. Samozřejmě že se už tehdy objevily i kritiky vládního zásahu, ale bylo jich v porovnání s celkovým všeobecným míněním velmi málo.¹⁶⁰

Ačkoliv se ihned po konfliktu média vydala cestou skepse, změna ve všeobecném mínění se objevila až po více než dvou letech, když došlo na soudní projednávání davidíánského konfliktu. Průzkum veřejného mínění však vykazoval určitou změnu už za půl roku, kdy čtyřicet pět procent dotázaných věřilo, že davidíáni jsou zodpovědní za útok, a jedenačtyřicet procent se domnívalo, že zodpovědnost za konflikt mají obě strany.

Stejně jako novináři, tak i čtenáři periodik byli v této otázce rozděleni na dva tábory, přičemž téměř čtyřicet procent čtenářů, kteří napsali dopis do novin, zajímalo, proč nemohl být tento konflikt vyřešen méně násilnou cestou. Dalších dvacet procent čtenářských dotazů odráželo zájem o ústavní práva davidíánů v době obléhání.

Po konfliktu pisatelé v mnoha redakcích vyjadřovali touhu, aby věc byla vyšetřena kongresem. K detailnějšímu zkoumání případu však došlo až poté, co se v Oklahomě roku 1995 udál teroristický čin, při němž zemřelo téměř sto šedesát lidí.¹⁶¹ Timothy McVeigh tehdy najel nákladním autem, v kterém měl nachystané bomby, do vládních budov. Pachatel tímto činem reagoval na postup vládních jednotek ve Waco. V té době šlo o jeden z největších teroristických útoků vůbec. Vláda po této tragické události začala prošetřovat i případ davidíánů a k veřejnosti se dostalo více zpráv o důkazech a vládních postupech.¹⁶²

---

¹⁶⁰ Srov. WRIGHT, Stuart A. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. University of Chicago, 1995. s. 3.

¹⁶¹ Srov. ROGERS, Janet. "GOD HELP US, WE ARE THE PRESS!" s. 36–45.

¹⁶² Srov. HEWITT, Steve. Timothy McVeigh. *Salem Press Biographical Encyclopedia* [online]. 2017 [cit. 2017-07-11].

7.2 Vliv události

Čin pachatele extrémní pravice vyvolal mnoho dotazů, ale zároveň snížil důvěru občanů k vládním postupům. Média po této události začala hledat odpovědi na mnoho nezodpovězených otázek a jevila skepsi k vládním postupům, které se začaly vyšetřovat.¹⁶³ Po bombovém útoku došlo k naprosté změně veřejného mínění, kdy už jen padesát procent dotázaných věřilo tomu, že útok na davidíány byl oprávněný.¹⁶⁴

Kauza Waco měla ale i pozitivní vliv na situaci ve Spojených státech. Vláda omezila násilné akce proti novým náboženským hnutím a zřekla se mocenské pozice v těchto zásazích, dala větší pravomoci státu a místním politikům.¹⁶⁵ FBI se spojila s odborníky v religionistice a přidala do svého programu jednotku, která má jednat v situacích krizového managementu s novými náboženskými hnutími. Začali přímo komunikovat s Americkou akademií náboženství (AAR).¹⁶⁶

Naopak negativní vliv přineslo Waco ve způsobu vyobrazení členů nových náboženských hnutí. Po obléhání usedlosti Mount Carmel byla většina členů nových náboženských hnutí líčena jako lidé, kteří mají sklon k násilí a porušování zákona. Také vůdce nových náboženských hnutí začali být často prezentováni jako promiskuitní jedinci, kteří se zajímají hlavně o mladé dívky. Tyto přenesené informace se začaly používat jak ve filmech, tak v seriálech, a velkou měrou ovlivnily veřejné mínění.

Jiná už dnes začíná být prezentace charismatického vedoucího skupiny. Zatímco ještě v devadesátých letech byl v médiích a kinematografii charismatický vůdce líčen především jako manipulativní muž, na konci devadesátých let už dostal „nálepku“, která je více než kdykoliv předtím spojená s násilím. Tato proměna obrazu je vidět ve filmech „Criminal Minds“, „Red State“, „The Collective“ nebo v seriálech jako je „Family Guy“ či „The Simpsons“.

Následně po konfliktu ve Waco proběhla větší snaha po porozumění nových náboženských hnutí a došlo i k pokusu přestat jim říkat oním stigmatizujícím názvem „sekta“ - tedy alespoň v mediálním prostředí. Když se po patnácti letech stal v Texasu podobný incident, v němž hrálo

---

¹⁶³ Srov. ROGERS, Janet. „GOD HELP US, WE ARE THE PRESS!“ s. 38.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 45.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 73.

¹⁶⁶ Srov. BARKUN, M. Project Megiddo, the FBI and the Academic Community. *Terrorism and Political Violence* [online]. 2002, **14**(1), 61–108 [cit. 2017-07-11].

hlavní roli nové náboženské hnutí „The Fundamentalist Church of Later Day Saints“ (FLDS), podezírané ze zneužívání dětí, slovo „sekta“ se už v médiích neobjevilo. Dalším příkladem toho, že se FBI z katastrofy ve Waco ponaučil a změnil přístup k novým náboženským hnutím, byl zátah na Montana Freeman, kde naštěstí díky dlouhému vyjednávání nedošlo k žádnému násilí.¹⁶⁷ Proto tento případ nemusel mít tak dlouhé vyšetřování, jako tomu bylo u davidíánů.¹⁶⁸

7.3 Hledání viníka

Po skončení konfliktu ve Waco, který byl ukončen požárem a úmrtím mnoha lidí, vyvstaly otázky jak ze strany médií, tak ze strany veřejnosti, a to obzvláště ohledně vládního postupu. Doted' totiž není prokázáno, kdo vlastně založil požár, a zavinil tak smrt mnoha nevinných obětí.¹⁶⁹ Religionisté a sociologové, kteří zkoumali tento případ, se většinou domnívají, že požár založili spíše davidíáni, a to z teologických důvodů. Z dochovaných nahrávek, které byly pořízeny těsně před požárem, lze odvodit, že se Koresh a další davidíáni na smrt v plamenech připravovali.¹⁷⁰ Právě tak je však možné, že oheň vznikl poté, co FBI použil proti obyvatelům usedlosti hořlavý slzný plyn.¹⁷¹

Jedno je jisté: nedostatky byly na obou stranách. Agenti ATF i FBI selhali v pochopení toho, s jakou skupinou jednájí a jak k ní správně přistupovat. Vůbec nepochopili dosah toho, jak realitu vnímali a reflektovali členové této náboženské skupiny. Na druhou stranu se však ani uvnitř komunity davidíánů nikdo příliš nesnažil o mírové řešení události. Davidíáni opakovaně slíbili, že opustí své obydlí, ale nikdy se tomu tak nestalo. Otázkou zůstává, zda vyjednávání mohla dopadnout lépe, ale kolem toho budou vždy pochybnosti. Určitě však během dnů obléhání mohlo dojít ke smysluplnější komunikaci mezi oběma stranami.¹⁷²

Catherine Wessinger poukázala na to, že všechny násilné činy v případě Davidíánů byly sporné. Úřad ATF se sice hájí tím, že měl platné povolení k prohlídce objektu, ale právní experti prohlašují, že jejich žádost o povolení byla plná právních a faktických chyb. Přeživší Davidíáni

---

¹⁶⁷ Srov. MITCHELL, Damon. Montana Freeman standoff. *Salem Press Encyclopedia* [online]. 2016 [cit. 2017-07-12].

¹⁶⁸ Srov. ROGERS, Janet. "GOD HELP US, WE ARE THE PRESS!" s. 79–84.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 36.

¹⁷⁰ Srov. WESSINGER, Catherine. Deaths in the Fire at the Branch Davidians' Mount Carmel: Who Bears Responsibility? *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions* [online]. 2009, **13**(2), 25-60 [cit. 2017-07-13].

¹⁷¹ Tamtéž, s. 9.

¹⁷² Srov. NEWPORT, Kenneth G.C. *The Branch Davidians of Waco: the history and beliefs of an apocalyptic sect*. New York: Oxford University Press, 2006. s. 277–278.

zase tvrdí, že si Mount Carmel rozhodně nezapálili a že první, kdo po nich začali střílet, byli ATF. Druhá strana přece vždy tvrdí pravý opak než strana první.

Ve věci zásahu ve Waco proběhly celkem dva soudy, které měly tyto problémy vyřešit. První soud se konal v roce 1994, další až v roce 2000. Cílem každého soudního přelíčení by mělo být spravedlivé řešení. K tomu ale v tomto případě (alespoň podle mínění odborníků) nedošlo. Všechna vina byla svalena na davidjány, kteří byli označeni za potíživisty, a proto dostali, co si zasloužili. U soudu bylo zapříčinění tragédie přičteno především Davidovi Koreshovi a davidjánským rodičům, kteří tam nechali zemřít své děti.

Davidjáni sice nebyli obviněni z vraždy, ale z lehčích přestupků, jichž se dopustili během obléhání či po něm. Jejich náboženství bylo žalobci označeno jako konspirace proti vládě. Soudce Smith, který měl tento případ na starost roku 1994, trpěl nevraživostí k členům nových náboženských hnutí. Soud, který se týkal vládních postupů ve Waco, se konal až s odstupem sedmi let od těchto událostí, tedy v roce 2000. Sociolog Richardson podotýká, že oba soudy poskytly legitimizaci vládních kroků, a stigmatizovali davidjány, ať živé či mrtvé.¹⁷³ Agenti ATF, kteří vedli razii, byli sice načas vyloučeni, ale brzy byli vzati zpět.¹⁷⁴

Také religionista Wright, který se soudu účastnil, kritizoval použité vládní postupy. Během druhého soudního slyšení se na ministerstvu spravedlnosti „najednou našla“ chybějící zpráva z obléhání, která obsahovala plně průkazné důkazy proti vládě. Wright tvrdí, že davidjáni nikdy nebyli souzeni spravedlivě, a to především proto, že tato událost nebyla oprostěna od politiky. Ačkoliv davidjáni nepatřili k extrémní pravici, bylo s nimi tak zacházeno, a nakonec na vážnost situace musel upozornit až teroristický čin.¹⁷⁵

S každým uplynulým rokem od události se tragédie ve Waco zdá být méně a méně rozluštělnou. Naštěstí však tato událost položila americké vládě dostatek otázek, které mohou posloužit při řešení podobného problému někdy v budoucnu.¹⁷⁶

---

173 Srov. JAMES T. RICHARDSON, "Showtime" in Texas: Social Production of the Branch Davidian Trials. *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions* [online]. 2001, 5(1), 152-170 [cit. 2017-07-12].

174 Srov. TABOR, James D. a Eugene V. GALLAGHER. *Why Waco? Cults and the Battle for Religious Freedom in America*. s. 215.

175 Srov. LEWIS, James R. *Violence and new religious movements*. New York: Oxford University Press, 2011. s. 124–126.

176 Srov. DOHERTY, Jayne. *Why Waco Has Not Gone Away: Critical Incidents and Cultural Trauma*. *Nova religio*. 2001, s. 188–189.

7.4 Současná situace

Pro některé badatele se Waco stalo mementem, při němž zemřelo více než osmdesát lidí a které zanechalo mnoho vážných otázek týkajících se koexistence americké politiky a náboženství.¹⁷⁷ Pro další badatele je nevratným symbolem vládní zvůle a tyranie.¹⁷⁸ Povědomí o této události naštěstí nevymizelo, vzpomínka na oběti je v mysli Američanů stále živá. Před čtyřmi roky proběhlo dvacáté výročí této tragédie; Baylorova univerzita na odborné i lidské úrovni připomněla tato události a znovu se přehodnocovala. Wessinger zde přednášela o příbězích jednotlivých davidianů, aby vzpomínka na ně, jakožto lidské bytosti, nezapadla prachem vládních a soudních foliantů. Vystoupil zde i historik Melton, který prohlásil, že by se již nikdy v kontextu Waco nemělo mluvit o dvou táborech, totiž „zločincích“ – davidíanech a „hrdinech“ – vládních agentech. Před vlastním memoriálem měl proslov také religionista Martin, který připomněl, že Waco je nedílnou součástí (nejen) americké historie a nemělo by být na ně pohlíženo jako na kulturní odchylku. V den výročí promluvili i zbylí davidíani a jeden agent FBI, aby událost ukázali ze svého pohledu.¹⁷⁹

Profesorka Doherty, která se specializuje na studium konfliktu, se již osm let od události ptala, proč Waco nevymizelo ze všeobecného vědomí. Namítala, že tato událost přece narušila sociální důvěru a jako každá kritická událost má i sílu lidi sjednotit či rozdělit. V roce 1999 přes šedesát procent lidí v anketě magazínu Time odpovědělo, že vláda selhala, jestliže na jedné straně ujišťuje občany o právech a svobodě, a na druhé straně je pak záměrně zabíjí hořlavým plynem. Důvěra ve vládu tak byla narušena, neboť Waco vrylo do všeobecného povědomí Američanů zásadní rýhu.¹⁸⁰

V době, kdy se odehrálo obléhání davidianů, byli lidé šokováni brutalitou zásahu; událostí, jako je tato, tehdy tolik nebylo. Dnes ale – zvláště po monstrózních teroristických útocích – už lidi jen tak nepřekvapí nahodilé násilí či masové tragédie. Co se týče postavení náboženství ve společnosti, jeví se být v úpadku. Statistiky před pěti lety vypovídají o tom, že třicet procent

---

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 199.

¹⁷⁸ Srov. LEWIS, James R. *Violence and new religious movements*. New York: Oxford University Press, 2011. s. 125.

¹⁷⁹ Srov. DALLAM MARIE W., author. The Branch Davidian Symposium and Twentieth Anniversary Memorial, 18–19 April 2013. *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions* [online]. 2013, 17(2), 61 [cit. 2017-07-13].

¹⁸⁰ Srov. DOCHERTY, Jayne. Why Waco Has Not Gone Away: Critical Incidents and Cultural Trauma. *Nova religio*. 2001, 192.

Američanů nepovažuje náboženství jako důležitou část svého života a do kostela nechodí.¹⁸¹ V posledních amerických volbách náboženství také nehrálo nijak velikou roli: vždyť osmdesát procent evangelikálů dalo svůj hlas nejméně věřícímu kandidátovi – Donaldovi Trumpovi.¹⁸²

Davidiáni se stali jedním z klíčových hnutí při studiu nových náboženských hnutí. Přehodnocení jejich kauzy a studium tragédie by mělo pomoci při řešení obdobných případů. Nová náboženská hnutí byla v roli „náboženského nebezpečí „u části západní společnosti vystřídána jinými strašáky, totiž radikálními islamisty. Vůči nim se někteří lidé v prvních desetiletích nového tisíciletí vymezují podobně, jako tomu bylo ještě nedávno v případě takzvaných sekt.

Hnutí davidíánů (Branch Davidians), kteří by byli raději nazýváni studenty bible, se zničením komunity na Mont Carmel nezaniklo úplně. Pozůstalí členové zůstali věrni Davidovi Koreshovi, čekají na jeho vzkříšení, jakož i obnovení své vyvolené skupiny. Všech devět davidánů, kteří byli propuštěni z vězení, stále věří učení Davida Koreshe. Poslední pro nás dostupné informace o nich jsou z doby před čtyřmi lety, kdy budovali na místě tragédie nový kostel a pojízdné domy. Svému společenství v čele s Charlesem Pacem dali nové jméno, a to „Branch – The Lord Our Righteousness“.¹⁸³

---

181 Srov. BRENNER, Philip, "Investigating the Effect of Bias in Survey Measures of Church Attendance," *Sociology of Religion* 73 no. 4. s. 361-383.

182 Srov. MRÁZEK, Miloš. Náboženský hlas pro Donalda Trumpa: Role v amerických prezidentských volbách 2016. *Dingir*. 2017, (1), 3.

183 Srov. BURNETT, John. Two Decades Later, Some Branch Davidians Still Believe. *National Public Radio* [online]. 2013 <http://www.npr.org/2013/04/20/178063471/two-decades-later-some-branch-davidians>.

Závěr

V první části bakalářské práce jsem se čtenářům snažila přiblížit americkou religiozitu a její historii, která měla vliv i na hnutí Davidiánů. Zmiňovaný náboženský ferment nových náboženských hnutí, který se v Americe objevil, napomohl i vzniku davidánů, přičemž lokace Texasu toto náboženské hnutí formovala.

Před Davidem Koreshem bylo více vůdců, proměnu davidíánské teologie bylo ale důležitá zmínit, protože sám Koresh od každého předchůdce čerpal inspirace, které uplatňoval do své teologie. Nejzásadnější pro něj byla kniha sedmi pečetí, v které hrál roli každý z předchozích biblických učitelů. V této části rozhodně neplatí výrok Susan Palmer, která tvrdí, že se vyplatí začít studiem nových náboženského hnutí, protože má krátkou historii a vůdce je ještě většinou naživu. Davidiáni se tímto liší.

V poslední, nejdůležitější části, která popisuje politický konflikt hnutí Davidiánů potvrzují hypotézu, kterou jsem si kladla na počátku. Davidiáni nejsou hlavními viníky tohoto konfliktu. Ze všech dostupných zdrojů jsem událost rozebrala ze všech možných stran. Najevo vyšlo, že před konfliktem o tomto náboženském hnutí téměř nikdo nevěděl. Hlavními spouštěči se tak stali zhrzení apostati, kteří investovali veškerou energii na informování vlády o týrání, znásilňování a nelegálně držení zbraní ve Waco. Objasnila jsem strukturu antikultovních hnutí, které kdykoliv hrály v jakémkoliv konfliktu hlavní roli, událost měla katastrofické důsledky.

To samé se dá říci o ATF. Všeobecně, vládní zásahy nebyly příliš povedené a FBI se tento fakt snažila za každou cenu skrýt, což mělo i své následky v podobě reakce teroristického útoku. Největší vládní chybou byla, že spolupracovala jen s antikultovním hnutím bez ověření informací, udávala zprávy médiím, naprosto dehumanizovala hlavní aktéry a odmítala pomoc religionistů. Dle mnoha specialistů, byl i soud negativně stavěn proti davidiánům.

Ovšemže členové hnutí Davidiánů nebyli bez viny, ale úkolem vlády by mělo být smysluplné a spravedlivé řešení, které nevyústí konfliktem s oběťmi. To se při Waco bohužel nestalo. Na druhou stranu, si z této události vládní zástupci vzali mnoho zkušeností a změnili dosud dané postupy, což prospělo v řešení dalších podobných incidentů. Navázali spolupráci s Akademií amerického náboženství a zavedli novou jednotku, která řeší krizový management při

podobných situací. Americká společnost si tuto nešťastnou událost stále připomíná a při dvacátém výročí proběhlo znovu velké přehodnocení razie a obléhání davidiánů.

V souvislosti na události, které se odehrávaly okolo nových náboženských hnutí a mohly porušovat náboženskou svobodu, začaly vznikat organizace jako je FRA (podporovaná vládou) či belgická organizace Human Rights Without Frontiers. Tyto organizace a inovace ve vládních postupech by měly zamezit, aby se náboženské hnutí a vládní zástupci dostali do komunikace, která připomíná spor dvou odlišných kultur.

Recenze od Thomase Robbinse na knihu o milenialismu nových náboženských hnutí, připomíná fakt, že většina konfliktů je způsobena vzájemným nedorozuměním a neporozuměním. A proto, v dalších případech, kdy bude jednat akademie religionistiky, která zastupuje individualismus a skepticismus s FBI, kteří jsou zvyklí na věrnost a týmovou práci, bude vždy nutné znovu najít správný střed, který spor vyřeší nejméně možným násilným způsobem.

Seznam použité literatury

Literatura

ALBRIGHT, Madeleine. *Mocní a Všemohoucí*. Praha: Práh, 2006.

BLOOM, Harold. *The American religion: the emergence of the post-Christian nation / Harold Bloom*. New York: Simon & Schuster, 1992.

BROMLEY, David – MELTON, Gordon J. *Cults, religion, & violence*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002.

COWAN, Douglas E. – BROMLEY, David G. *Sekty a nová náboženství*. Praha: Grada Publishing, 2013.

ENROTH, Ronald. *Průvodce sektami a novými náboženstvími*. Praha: Návrat domů, 1994.

HUDSON, Winthrop. *Religion in America: An historical accounts of the development of American religious life*. New York: Charles Scribners Sons, 1973.

CHRYSSIDES, Georgie. *The Bloomsbury companion to new religious movements*. London – Oford: Bloomsbury Academic. 2016.

JOPPKE, Christian. *The secular state under siege: religion and politics in Europe and America. The secular state under siege: religion and politics in Europe and America*. John Wiley&Sons, 2015.

KNIGHT, George R. *A Brief History of Seventh-Day Adventists*. Hagerstown: Review & Herald Pub Association, 1999.

LEWIS, James R. *Violence and new religious movement*. New York: Oxford: Oxford University Press, 2011.

LEWIS, James R. - PETERSEN, Jesper Aagaard. *Controversial New Religions*. Oxford: Oxford University Press, 2005.

LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997.

MELTON, Gordon J. *Melton's Encyclopedia of American Religions*. 8. Michigan: Gale Cengage Learning, 2009.

NEWPORT, Kenneth G. C. *The Branch Davidians of Waco: the history and beliefs of an apocalyptic sect*. Oxford: Oxford University Press, 2006.

PUTNA, Martin. *Obrazy z kulturních dějin americké religiozity*. Praha: Vyšehrad, 2010.

TABOR, James D. – GALLAGHER, Eugene V. *Why Waco?: Cults and the Battle for Religious Freedom in America*. Berkeley: University of California Press, 1995

The Oxford handbook of millennialism. WESSINGER, Catherine. (Ed.) Oxford: Oxford University Press, 2011.

VÁCLAVÍK, David. *Sociologie nových náboženských hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 2007.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Náboženské komunity a děti*. Kapitola z připravované knihy.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí*. Brno: L. Marek, 2009.

WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently: From Jonestown to Heaven's Gate*. New York: Seven Bridges Press, 2000

WRIGHT, Stuart A. *Armageddon in Waco: critical perspectives on the Branch Davidian conflict*. Chicago: University of Chicago, 1995.

WRIGHT, Stuart A. – PALMER, Susan. *Storming Zion: government raids on religious communities*. New York: Oxford University Press, 2016.

WUTHNOW, Robert. Chapter 5: In America. All religions are true. *American Mythos*. Princetown: Princetown University Press, 2008.

Studie

Thought Reform and the Psychology of Totalism: A Study of 'brainwashing' in China. Thought Reform and the Psychology of Totalism: A Study of 'brainwashing' in China. 1989.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Studie o apostazi v hnutí Dvanáct kmenů.*

YOUNG, Elizabeth Aileen. *The use of the Brainwashing -Theory by the Anti-cult Movement in the United States of America.* 1996.

Odborné články

BARKUN, M. Project Megiddo, the FBI and the Academic Community. *Terrorism and Political Violence.* 2002, 14 (1), s. 61–108.

BARKUN, Michael. Reflection after Waco: Millennialists and the state. *The Christian Century.* 1993, 4. s. 596.

BRENNER, Philip. Investigating the Effect of Bias in Survey Measures of Church Attendance. *Sociology of Religion* '73 no. 4. s. 361-383.

COLLISON, Gary L. William Miller. *Oxford University Press.* 2010, s. 1.

DALLAM MARIE W., author. The Branch Davidian Symposium and Twentieth Anniversary Memorial, 18–19 April 2013. *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions.* 2013, 17(2), 61. Dostupné online.

DIEM, Gordon Neal. Religious sects and cults. *Salem Press Encyclopedia.* Dostupné online.

DOHERTY, Jayne. Why Waco Has Not Gone Away: Critical Incidents and Cultural Trauma. *Nova religio.* 2001, s. 192.

HEATWOLE, Charles A. The Bible Belt: A Problem in Regional Definition. *Journal of Geography.* [online]. 1978 [cit. 2017-05-11].

HEWITT, Steve. Timothy McVeigh. *Salem Press Biographical Encyclopedia*.
Dostupné online.

HUTCHINSON SMILEY, James - GORDON MELTON, John. Adventist.
Encyclopædia Britannica, s. 35.

CHILDRESS, Kyle. Texas tough: religion in Texas is shaped by life and an
unforgiving land. *The Christian Century*. 2015.

KOPEL, David B. Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives. *Salem Press
Encyclopedia*. Dostupné online.

MALCOM, Hamilton. *The Sociology of Religion*. New York: Routledge. 2002.

MITCHELL, Damon. Montana Freeman standoff. *Salem Press Encyclopedia*. 2016.
Dostupné online.

MRÁZEK, Miloš. Americký svatý experiment. *Dingir*. 2006, (206), s. 43.

MRÁZEK, Miloš. Jeden národ pod ochranou Boží. *Dingir*. 2006, (206), 1. s. 37.

MRÁZEK, Miloš. Náboženský hlas pro Donalda Trumpa: Role v amerických
prezidentských volbách 2016. *Dingir*. 2017, (1), 3.

RICHARDSON, James T. Deprogramming: from private self-help to governmental
organized repression. *Crime Law and Social Change*. 2011, 55(4), s. 321-336.

RICHARDSON, James T. Showtime“ in Texas: Social Production of the Branch
Davidian Trials. *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions*.
2001, 5 (1), s. 152-170. Dostupné online.

ROSENFELD, Jean E. The Use of the Military at Waco. *Nova Religio*. 178–182.

VELECHOVSKÝ, Petr – VOJTÍŠEK, Zdeněk. Adventisté stále na křižovatce: Role
zakladatelky je i po stu letech diskutabilní. *Dingir*. 1999, (299), 2.

WRIGHT, Stuart. A. Justice Denied: The Waco Civil Trial. *Nova religio*. 2001.

WESSINGER, Catherine. Deaths in the Fire at the Branch Davidians' Mount Carmel: Who Bears Responsibility? *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions*. 2009, 13 (2), s. 25-60

Internetové zdroje

BURNETT, John. *Two Decades Later, Some Branch Davidians Still Believe*. National Public Radio (online). 2013 (aktualizováno 19.5. 2017).

<http://www.npr.org/2013/04/20/178063471/two-decades-later-some-branch-davidians-still-believe>

„*God Help Us, We Are the Press !*” *Public Perception of the Branch Davidian Conflict*. Arlington, 2013. The University of Texas.

<http://ceskesdruzeni.cz/sbory/> (aktualizováno 19.5 2017)

<http://mss.casd.cz/sbory/> (aktualizováno 19.5 2017)

http://usatoday30.usatoday.com/news/religion/2011-03-18-Adventists_17_ST_N.htm
(aktualizováno 19.5 2017)

Thomas Müntzer: *German religious reformer*. Encyclopædia Britannica (online).
(aktualizováno 19.5 2017) Dostupné z:

<https://www.britannica.com/biography/Thomas-Muntzer>

Waco siege 1993 (online). (aktualizováno 19. 5 2017). Dostupné z:
<https://youtu.be/t0jTEzyf1yc>.

Summary

This thesis has provided an understanding and re-examination of the political conflict of the Branch Davidians in Waco, Texas in 1993. In addition, it has shown that the government siege could have been less violent and has justified the acts of certain individual players within the conflict. Without a doubt, everyone has their own pre-understanding and reassessment of the event.

The first part dealt with the social context of religion in the United States and at within the state of Texas. It describes the diverse religious environment, history, and conditions for participants and their religion there. At the same time, it quickly familiarized readers with the phenomena of new religious movements.

The second part was focused on the development of Branch Davidians and described the forming of the group from its roots in Adventism and previous leaders through the final version with David Koresh. The presentation of the Branch Davidians represented was important for understanding their behavior in following chapters.

The last fundamental part was dedicated to the initiators of the conflict and its consequences. The hypothesis was confirmed that the Branch Davidians were not the only initiators of the conflict. The principle role of inciting the conflict was played by disgruntled Branch Davidian apostates and anti-cult movement players. Other initiators included the United States government, the Branch Davidians, news media, and and the general public.

In the end, it was shown that the Waco incident has not gone away and has explained the positive and negative impacts on the religious situation in the United States. In addition, it was shown that this event has stayed within in the consciousness of American people and became a historical fact in American religion. Because of the lack of information about this topic in the Czech language, I hope this thesis has been helpful for any people interested. In addition, it has been served as a memoir for the victims.

